

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИ
ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МАДАНИЯТ
МИНИСТРЛИГИНИНГ ОРГАНИ

САҢЪАТИ

ГАЗЕТА 1956 ЙИЛ
4 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

1987
ЎИЛ

9 ОКТЯБРЬ
№ 41 (2937)
ЖУМА

ПАРТИЯ ЧАҚИРИҒИГА АМАЛИЙ ИШ БИЛАН ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Биз маданият ходимларига мурожаат этамиз, ижодий коллективлар, санъат арбоблари пахтакорлар билан ёнма-ён туришсин. Айни пайтда махсус концерт бригадалари тузиш, улар жумласига ёзувчиларни, композиторларни, артистларни қўшиш зарур, токи зарбдорларча меҳнат мириқиб ҳордиқ чиқариш билан ҳамоҳанг бўлсин.

И. Б. УСМОНХУҲАЕВ

(1987 йил, 2 октябрда республика телевидениеси ва радиоси орқали сўзлаган нутқидан.)

БУРЧИМИЗ

«Бурч кунларнинг ҳар соати, ҳар дақиқаси икки ҳисса қимматлидир. Аввало, сентябрда бой берилган фурсатнинг ўрнини қоплаш талаб этилади. Иккинчидан эса ҳосилнинг ҳаммасини ёғин-сочини бошлангунча йиғиб-териб олиш мумкин эмас. Вақтнинг ўтиши билан қўшимча шарт. Меҳнатчиларнинг дам олишлари кўнгилли ўтандагина юқори меҳнат унумига эришиш мумкин. Асосан ҳосилни йиғиб-териб олишдаги башар оғирлик пахтакорлар, ҳашарчилар зиммасида турибди. Шунинг учун бизнинг тез-тез улар ҳузурига бориб, концертлар бериб туришимиз санъаткорлик бурчимиздир. «Ялла» ансамбли коллективи ҳам шу кунларда пахтакорларга хизмат қилиш тадбирларини кўймоқда. Зеро, бутунги кунда ҳар биримизнинг ўрнини пахтазорда бўлиш зарур.

Фаррух ЗОКИРОВ,
Ўзбекистон ССР халқ артисти

ҲИММАТ

Пахта азал-азалдан юртимиз саховатининг рамзи. Гарчи, уни етиштириш осон нечмаси-да, катта машаққатларни, фидойликни талаб этса-да, ундан тонган эмасми. Сабаби, пахта бизнинг ватанпарварлик ишимиз.

Бугун йиғим-теримда нечоғлик қийин шароитга эга-юз турганимиз сир эмас. Бутун иродамизни, матонатимизни оғир дамларга қарши қўймоқдамиз. Лекин тан олиш керакки, бундай пайтда деҳқоннинг оғирини енгил қилдириш куч бу — техника. Мен ўтган йили республика бўйича ҳар бир терим машинаси билан аттиги 50 тоннадан пахта терилганини эшитиб, жуда афсусландим. Менинча, машинани унумсиз ишлатиш, унинг имкониятидан етарли фойдалана олмаслик, ношудлик билан тенг.

Бугун бирорта машина бўш турмаслиги керак. Кам деганда ҳар бир аргетат билан 100—150 тонна пахта териб олиш мумкин. Шундай қилсан ҳосилнинг ерда қолмайди. Биз кўп йиллардан буюн техникдан баракали фойдаланяпмиз. Тажрибали механизаторимиз Отамурод Саъдуллаев ишдан ҳаминча кўнгил тўқ. У ҳар кунги 6-8 тоннадан пахта териб, оғиримизни енгил қилмоқда. Фақат бизнинг бригадани эмас, бутун колхозимиз техника шарофатидан баҳраманд. Айни кунларда 29 машина тўхтовсиз ишлаб, 4 процентдан ортиқ пахтани териб олишга эришмоқда. Еш механизатор Турдимурод Саъдуллаев мавсум бошлангандан буюн машинада 80 тонна пахта терди. Сулаймон Нозимов, Турсунбой Тўхтамов, Мамажон Гафуров, Ортиқбой Асқоров, Равил Алимовлар ҳам илгорлар сафида боришмоқда.

Кўз бизни шоширмоқда. Шу сабабли кўл қовуштириб, томошани бўлиб туриш мавриди эмас. Бошқаларнинг ҳимматига кўз тикиб, умда ҳаширдан четда турмайлик. Бугуннинг энг зарур сўзи шу!

Урғок И. Б. Усмонхўжаев яқинда телевидение орқали сўзлаган нутқидан бу борада кўп фойдали гапларни айтди. Шу нутқда таъкидланганидек: «Мамлакатимиз ягона халқ ҳўжалиги комплекс тараққиётга Ўзбекистон қўшидиган ҳиссани қўлайтириш бизнинг интернационал бурчимиз, ватанпарварлик ишимиздир».

«Оқ олтин» деб эъзозландиган пахтаимиз, насобимиз биздан ҳиммат кутмоқда. Пахтаимиз кўз тикиб турган номиним. У ерда қолмаслиги керак.

Абдуназар ШАМСИЕВ,
Бекобод район Держинский номидаги колхоз бригадаси бошлиғи

ЛЕНИНЧА ДЎСТЛИК НАМОЙИШИ

Ўзбекистонда Украина ССР адабиёти ва санъати кунлари тантанали равишда ётилди

Ўзбекистонда Украина ССР адабиёти ва санъати кунларининг маршрутлари кўноқ қўшиқлар, гой шўх рақс оҳанглари, дўстона учрашувлар ва диққат сўбатлар ҳарорати билан гулб-тошди. Умумий тантанамиз — Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги арафасида қардош маданиятларнинг, совет халқлари бузимас бирлигининг ёрқин байрамга айланб кетган шу кунлар хотирада абадий сақланиб қолади.

«Ласкаво, просимо!» «Хуш келибсиз!» «Добро пожаловать!» — Ўзбекистон пойтахтида, Жиззах ва Самарқандда, кўнча Бухоро ва Навоийда, Фарғона ва Хатлондаги қардош республика вакиллари чин дилдан айтилган ана шу сўзлар билан кутиб олindi. Қўшиқ ва рақс ойнаи оила туйғусини улғулди, одамлар мулоқотда бўлиб бир-бирларини ахшироқ билиб олдилар, қайта қуриш, ўз халқлари турмушининг барча соҳаларини жадаллаштириш билан боғлиқ вазифаларини муштараклигини чуқурроқ англаб етидилар. Ёзувчилар ва кинематографчиларнинг, артистлар ва композиторларнинг, рассомлар ва архитекторларнинг учрашувлари маданиятларни ўзаро бойитишга кўмаклашди, бу учрашувларда ижодкор қардошлар тажрибани баҳам қўрибгина қолмай, шу билан бирга келгусидаги режаларни ҳамма-ҳамма билан ишлаб ҳам чиқдилар.

Биз яна Тошкентдаги В. И. Ленин номи ССР халқлари дўстлиги саройида, 7 октябрда бу ерда Украина адабиёти ва санъати кунларининг тантанали ётилиш маросими бўлди. Ўзбекистон пойтахти жамоатчилигининг вакиллари қардош республика намоёндаларига улар бағишлаган кўноқ учун ўз миннатдорчилигини изҳор этдиш, халқларимизнинг қўшимча қўшимча бўлиб янраган дўстлик байрамига яқун яшаш учун бу ерга келдилар.

Қардош республикалар бадий коллективларининг вакиллари, маданият арбоблари ранг-баранг гуллар солинган саватлар қўйилган саҳнага чиқдилар. Дўстлик байрамига тайёрлик қўриш ва ўтказиш республика ташкилот комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова тантанали нечани қилди. У адабиёт ва санъат кунларида фаол ҳамда сермазмун иштирок этганликларини учун меҳмонларга миннатдорчилик сўзлари билан мурожаат этиб, шу йил ёзида Украинада ўтган Ўзбекистон адабиёти ва санъати кунлари каби ўзбеклар дивердаги шу кунлар ҳам КПСС XXVII съезди қарорларини бериладиган амалга ошираётган, жадаллаштириш ва революцион қайта қуриш йўлида янги жамият бўлиб эътибор совет республикалари халқлари бузимас дўстлигининг интернационал бирлигининг ёрқин намоёйишига айланб кетганлигини таъкидлади.

Украинлик қардошлар республика бўлиб қилган сафарларида, Ўзбекистоннинг меҳнат коллективлари — саноат корхоналарида, колхозлар ва совхозлардаги, ижодий ташкилотлардаги учрашувлари чоғида ўзбекистонликлар меҳнатсевар, мард, талантли украин халқига, партия ягона оилага жипслаштирган социалистик Ватанимизнинг барча халқларига изҳор этётган чуқур муҳаббат, ҳурмат туйғуларини тўла-тўқис ҳис эта олдилар.

Адабиёт ва санъат кунларини ўтказувчи Украина республика ташкилот комитетининг раиси, Украина ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. А. Орлик нутқи сўзлади.

Улуғ Октябр революциясининг 70 йиллигига бағишланган Украина адабиёти ва санъати кунлари серкувеш Ўзбекистоннинг меҳмондуст диверда бир ҳафтадан кўпроқ давом этди, деди у. Республикадаги ёзувчилари ва композиторларини, рассомларини ишлаб чиқариш илгорлари ва фан арбоблари, энг яхши ижодчи коллективлари ва саҳна усталари республика бўйлаб ниҳоятда марофат сафар қилдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида, областлардаги партия ва совет ходимлари билан, далалар ва саноат корхоналарининг меҳнатчилари, ўқувчи ёшлар билан ҳаёқонли учрашувлар ўтказилди.

Бутун сафаримиз чоғида бизни меҳнатсевар ўзбек халқига шўхрат келтирган меҳмондўстлик, қўмиллатли бурюк Ватанимиз халқлари ўрнатилган муносабатларга хос бўлган қардошлик, самимий иззат-ҳурмат муҳити қуршоб олди.

Бутун биз мана шу ақолий бағда умумий байрамимизни катта дўстлик концерти билан ниҳоятга етказамиз. Шу дўстлик концерти беповён мамлакатимиздаги барча миллатларнинг тенглиги ва равиқат топишсини таъминлаган Совет Конституциясини қўнида ўтаётганлиги гойат рамзий маънога эгадир.

М. А. Орлик самимий кутиб олганликларини учун, шодона учрашувлар учун, Украина маданият арбобларини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлаб, уларнинг ҳиссасига юксак баҳо берганликларини учун Украина ССР адабиёти ва санъати кунларининг қатнашчилари номида Ўзбекистон Компартияси Марказий

Комитетида, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва ҳўкуматида, республиканинг барча меҳнатчиларига миннатдорчилик изҳор этди. У Ўзбекистон меҳнатчиларига бахт-саодат ва омонлик, КПСС XXVII съездининг таърихий қарорларини бажаришда улкан муваффақиятлар тилади.

Якулович дўстлик концерти Украина ва Ўзбекистон санъати гулшанидан йилган ёрқин гулдастани эслатди. Бу концертда бир-бирдан миңлаб километр масофада жойлашган Киев ва Тошкент, Львов ва Самарқанд, Волонск ва Бухоро, Ворошиловград ва Андижон шаҳарлари ҳамда қишлоқларидидаги кишиларнинг қўшиқ ва рақслари сеҳрли нақш каби бир-бирига пайваста бўлиб кетди.

Интернационал қардошлик шарофатини «Биз — Совет халқимиз» музикали хореография композицияси байрам нечасининг дебосчаси бўлди. С. Тулинковнинг Украина ССР халқ артисти И. Пономаренко ижро этган тантанавор «Ватан ҳақида қўшиқ» ҳам шу мавзу давом этирилди.

Е. Станковичнинг ягона оила туйғусини таранум этувчи «Дўстлик тароналари» концертининг байрамона оҳангига жўр бўлди. Бу асарни Украина ва Ўзбекистон музикачилари — Украин ССР Давлат эстрада-симфония оркестри, А. Навоий номидаги Ўзбекистон ССР Давлат академик Катта театрининг симфония оркестри, Қизил Байроқ орденли Туркиянинг ҳарбий оқруни штабининг дўхвор оркестри томошабинларга ҳақда эътибор, СССР халқ артисти С. Турчак дирижёрлиги қилди. Унинг номи Ўзбекистонда жуда яхши маълум — бу ерда унинг кўпдан-кўп шогирдлари ишлайди.

Давоми учинчи бетда

САФАРБАРАЛИК

Ҳамма шовилчиқ ишлар тўхтатилди шовилчиқ, Шаҳарда ҳар бир киши ишлар уч киши учини, Қолганлар далага жўнаб кетган ошмиқ. Пахта терим бормоқда — умум ҳашари бу кун.

Тонгтардан йўлларда пилдирар коржомалар, Талабада тиним йўқ: қўлда — елмиш, кифтада — қоп. «Омон бўлсин бари!» деб дуо қилар моллолар, Ҳар қачонгидан бу кун қадриқдор оғтоб.

Автобуслар қатори — марказий кўчаларда, Бошқариб борар унн ГАИ инспектори, Светофорнинг ҳўкми ўтмайгай бу сафарга, Ҳар қачонгидан бу кун қадриқдор оғтоб.

Машинлар мангилга битта ёзув осилмиқ: «Пахтакор» деган мандат, «Теримчи» деган ҳўжжат. Бу кун бу қаторларнинг истаган йўли очик — Қани, ким бўлсанг ҳамки, четга ўт, йўлни бўшат!

Ҳамма теримчи бу кун, ҳамма пахтага борар — Бошқа ишнини қўяр: эрлар ҳам, аёллар ҳам. Ҳамма теримчи бу кун, ҳамма пахтага борар — Этак тақар болалар, фартуқ тақар чоллар ҳам.

«Юрта келган тўй бу!» деб айтган Абдулла Орфи, Ингичка қилиб айтган, ўшватиб айтган гапни, Қўшилмас бўлмайди: тўғри таъриф бу таъриф, Пахта терар болалар ҳўвиллатиб мактабини.

«Қани, Миразиз Абзам, сен нима дейсан бу кун! Тур, меҳданг ярасини унутмасанг бўлмайди! Ўзбекистон ерда юлдуздаги ҳўсил тўғини, Сен ҳам пахта термасанг пахта пили тўлмайди».

Мен ўзбек заррасман, у не бўлса — мен ҳам шу, Менга не бир мақтову не иштиблардир ҳавас. Ҳар деҳқонни ҳўшчаққ кирмоқ — мендаги орау, Ҳар бир юрта келган тўй қонуни бўлса, шу — бас.

Биланам, пахтаимизни кутмоқда Подмосковьё, Иваново ишчиси, Бельгия тўқувчиси, Биланамла бурчини яхши англайди, эҳ ҳе, Ўзбекистонлик бўлган ҳар мактаб ўқувчиси.

Бошқача бўларимизки шу юрт фарзанди бўлган! Кимдир бошқача бўлса, бу гойат — таажубдир. Меҳнат тақсими қонуни заволлик кирмасини ҳеч, Партиянинг сўрови бутун элга вожибдир.

Миразиз АБЗАМ

Наманган областининг деҳқонлари пахта теримда сўратилиш охириш учун курашмоқдалар. СУРАТЛАРДА: Поп районидида «Навбахор» совхозининг меҳнатчи-ҳайдовчиси Мансуржон Камолов ҳар кунги 5-8 тоннадан пахта термоқда; Жданов номидаги колхозининг илгор теримчиси Шодихон Ботирова мавсумда 5 тонна пахта териб бериш учун эйрат қилмоқда. П. ҲАЙДОВ ВА М. ХУДОЙҚУЛОВ ФОТОЛАРИ

УКРАИНА МАДАНИЯТИ АРБОБЛАРИ МУКОФОТЛАНДИ

Улуғ Октябр социалистик революциясининг 70 йиллигига бағишланиб ўтказилган қардош республика адабиёти ва санъати кунларининг қатнашчилари бўлган украинлик бадий сўз ва саҳна усталари, рассомлар ва кинематографчилар, композиторлар ва соҳнада ўзбекистонлик қардошларига ўз истеъодларининг саховатини, ўз ижодларининг турфа ранг жилваларини армузон этидилар. Тошкент ва Жиззахда, Самарқанд ва Бухорода, Фарғона ва Навоийда, Маргилар ва Наманганда, клублар ва концерт залларида театрлар ва дала шийорларидан Днепр соҳилларида ва Закарпатъда, қончилар ўлкаси Донбассда, Полтава ва Черниговда туртилган кўй ва қўшиқлар янгради. Дўстлик эълчилари пахтакорлар ва соҳибкорлар, чорвалар ва сабзавоткорлар, ишчилар ва бинокорлар билан, республика ижодий эълчиларининг намоёндалари билан учрашдилар, дўстлик митинглари ва кечаларида, давра столи атрофидаги ижодий мунозаралар ва сўхбатларда қатнашдилар. Ўзбекистон заминидега ўтказилган дўстлик байрами совет халқлари интернационал қардошлик

содномасига янги ёрқин саҳна бўлиб ёзилди.

Украина ва Ўзбекистон қардош халқлари социалистик маданиятларини яқинлаштириш ва ўзаро бойитиш ишига катта ҳисса қўшганликлари, кўп миллатли совет санъатини янги тарғиб этганликларини учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми бир қанча ижодий коллективларини республика Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг раиси Р. Н. Нишонов 6 октябр кунги Г. Березна номи давлат хизмат кўрсатган академик украин халқ хориғи, Украина ССР П. Вирский номи давлат хизмат кўрсатган академик расе асанблнга, Украина ССР давлат эстрада-симфония оркестрига, «Явир» эрнкарлар вокал квартетига, «Калина» фольклор-этнографик ансамблига мукофотларини топириди.

Шунингдек, Ўзбекистон ССРДА Украина ССР адабиёти ва санъати кунларини ўтказишда актив иштирок этганлиги, кўп миллатли совет санъатини таъсирчан тарғиб қилганлиги ва юксак ижодчилик

маҳорати учун қардош республика адабиёти ва санъатининг бир қанча арбоблари ҳам мукофотландилар.

Т. Шевченко номи Украина ССР давлат академик опера ва балет театрининг солисти Д. М. Гнатюк, Украина Ёзувчилар союзи правленесининг секретари И. Ф. Драч, уруш ва меҳнат ветеранлари республика кенгашининг раиси, Украина ССР Фанлар академиясининг муҳбир аъзоси В. И. Клоков, Укрконцерт солисти Б. А. Которович, Г. Веревка номи давлат академик украин халқ хори солисти Н. М. Матвиенко, Говно область кўрсатган академик украин халқ хориғи, Украина ССР П. Вирский номи давлат хизмат кўрсатган академик расе асанблнга, Украина ССР давлат эстрада-симфония оркестри солисти И. В. Пономаренко, Қрим филармониясининг солисти С. М. Евдокименко-Ротура, Т. Шевченко номидаги Украина ССР давлат академик опера ва балет театрининг солисти А. В. Соловьяненко, М. Ю. Стефок, мажкур театр бош дирижери С. В. Турчак, Украина рассомлар союзи Киев ташкилот правленесининг раиси А. В.

Чибикни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиги билан мукофотландилар.

Р. Н. Нишонов Украина адабиёти ва санъати арбобларининг самимий кутулди, кўп миллатли совет маданиятининг янада гуллаб-яшашини йўлида уларга янги ижодий муваффақиятлар тилади.

СССР халқ артисти Д. М. Гнатюк Украина маданият арбоблари ижодига юксак баҳо берилганлигини учун адабиёт ва санъат кунлари қатнашчилари номида миннатдорчилик билдирди.

Мукофотларни топириш чоғида Украина Компартиясининг Марказий Комитетининг секретари С. И. Турченко, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Х. Холмухамедов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари А. П. Романовский, Украина ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари М. А. Орлик, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари С. У. Султонова, Украина ССР маданият министри Ю. А. Олененко ҳўзир бўлдилар.

ЎЗАТАГ

МОСКВА, 3 октябр. [ЎЗАТАГ махсус муҳбирлари С. Гребецкий, Л. Левин, С. Фенютин]. Ватанимиз пойтахти билан учрашув ҳамма кишини ҳаёжонга солиди. Бугун ҳам улкан аэробус Домодедово аэропортига қўниш учун пасаё бошлаганида, самолёт дарча-ларидан Москва областининг қирмизи куз рангидеги дов-дахратлари ўта бошлаганида Ўзбекистон делегацияси аъзолари орасида тўқиланмаган киши йўқ эди.

Москва! Бу сўз рус кишини калбида нақадар кўп маънони билдирди... Лермонтовнинг мана шу маънодор сатрлари ҳар советлар мамлакатининг ҳар бир кишини қўшилади. Пойтахт бўсағаларида фашист ваҳийларини тўхтатган Ўзбекистонлик аскарлар учун Москва нақадар азиз эди. Серкўбш Ўзбекистонда москваликларга салом келтирган пахтакор ва олимга, тўқувчи ва ёзувчи ватан қалби нақадар азиз.

Бугун Москвага келганлар орасида номлари Ўзбекистонда яхши маълум кишилар бор. Булар Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари — В. И. Ленин номидаги Олмалик Кон-металлургия комбинати Қалмоққир конининг пармакаши Қосим Сапаров, Шредер номидаги иллий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг директори Махмуд Мирзев, Геология ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош геолог Георгий Касаченколардир. Пахтачи райондаги Карл Маркс номи колхоз раиси Абдуҳаким Қаландаров, Уй-чидаги марказий поликлиника-нинг офтальмологи, СССР халқ врачси Назира Жуманова, «Малика» бирлашмасининг тўқувчиси, Ленин комсомол мукофоти лауреати Машхура Қодирова, Термиз комбинатлик конструкциялари комбинатининг қранчиси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси Елена Мордвинова, Тошкентдаги «Вострой» трестининг бригадир, партия XXVII съездининг делегати Мухтор Хабидуллаев, Урганч интернат-мактабининг директори, СССР халқ ўқитувчиси Мариям Якубова, Бухоро «Швейтър-котажбети» бирлашмасининг бригадир, Аминл Паканевлар улар билан бирга.

Делегация составида партия, совет, касеба союз, комсомол ходимлари, олимлар, адабиёт ва санъат арбоблари бор.

Ўзбекистон кунларининг программаси — бой ва хилма-хил Делегация аъзолари Москванинг Жданов ва Люблино районларида бўлиб, Ленин комсомол номи автобиль заводига, биринчи совет заводи ишлаб чиқариш бирлашмаси каби машҳур корхоналарнинг меҳнат коллективлари билан учрашдилар.

Делегация аъзолари Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси Владимир Ильич Ленин хотирасини ҳурмат билан эслагани Кремл майдонига келиб дохий мавзоейига гулчамбар қўйдилар. Кремль девори ёнидаги номаълум солдат қабрига гулчамбар қўйдилар.

Республика олимлари ва мутахассислари москвалик ҳамкасблари билан бирга учрашдилар. Ижодий союзнининг вакиллари пойтахтлик адабиёт ва санъат арбобларига ўз ижодий режалари ҳақида гапириб берадилар. «Тошкент» кинотеатрида ўзбек фильмлари фестивали очилди. Москваликлар ва пойтахт меҳмонлари филмларнинг илк томошабинлари бўлидилар. Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасидаги энг яхши концерт майдонлари тўрт кун мобайнида ўзбекистонлик професионал артистлар ва бадий хавасдорлик коллективларига бериб қўйилди. Халқимиз санаб адо қилиш қийин...

Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг марказий павильони олдидеги майдонда москваликлар бугун Ўзбекистон вакиллари аънавийи нонтуз, гуллар билан ҳўдана кутиб олдилар.

Делегация аъзолари В. И. Ленин ҳайкали пойига гуллар қўйдилар.

АССАЛОМ, МОСКВА!

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮТУҚЛАРИ КЎРГАЗМАСИДА УЛУГ ОКТЯБРНИНГ 70 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН ЎЗБЕКИСТОН ССР КУНЛАРИ БОШЛАНДИ

Ушбу музеебининг залларида партия ветеранлари билан сўхбатлашди, улар билан биргаликда нолий экспозициясини кўздан кечириди.

Делегация аъзолари Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси Владимир Ильич Ленин хотирасини ҳурмат билан эслагани Кремл майдонига келиб дохий мавзоейига гулчамбар қўйдилар. Кремль девори ёнидаги номаълум солдат қабрига гулчамбар қўйдилар.

Республика олимлари ва мутахассислари москвалик ҳамкасблари билан бирга учрашдилар. Ижодий союзнининг вакиллари пойтахтлик адабиёт ва санъат арбобларига ўз ижодий режалари ҳақида гапириб берадилар. «Тошкент» кинотеатрида ўзбек фильмлари фестивали очилди. Москваликлар ва пойтахт меҳмонлари филмларнинг илк томошабинлари бўлидилар. Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасидаги энг яхши концерт майдонлари тўрт кун мобайнида ўзбекистонлик професионал артистлар ва бадий хавасдорлик коллективларига бериб қўйилди. Халқимиз санаб адо қилиш қийин...

Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг марказий павильони олдидеги майдонда москваликлар бугун Ўзбекистон вакиллари аънавийи нонтуз, гуллар билан ҳўдана кутиб олдилар.

Делегация аъзолари В. И. Ленин ҳайкали пойига гуллар қўйдилар.

Академик А. ЯНШИН:

ТАБИАТГА МУРУВВАТ КЕРАК

МАНГУЛИККА ДАХЛДОР

ОКТАБРЬ-70

Таниқли партия ва давлат арбоби Файзулла Хўжаев халқимизнинг содиқ фарзандларидан бири эди. У Бухорода туғилган эди. У Бухорода туғилган эди. У Бухорода туғилган эди.

1919 йил охирида В. И. Ленин томонидан Туркистонга юборилган рус большевиклари, таниқли арбоблар ҳамиди Файзулла Хўжаев ҳам бор эди. У Тошкентга ҳақиқий инқилобнинг сифатида қайтди.

Бухоро меҳнаткашлари М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев раҳбарлигидаги Қизил Армия қўшинлари ердамиди 1920 йил 2 сентябрда амрилик салтанатини ағдардилар.

Файзулла Хўжаев 1918 йил баҳорда амрилик салтанатига қарши ҳужум уюштирди. Ленин бу уриниш натижа бермади. Еш бухороликлар мағлубиятга учрадилар.

Файзулла Хўжаев Россия, рус пролетариатининг амрилик зулмидан эзилган халқларнинг озолиққа чиқишига ердан беришга ишонарди. Унинг сиёсий дунёназарини шакллантиришда В. И. Ленин билан учрашуви, дохил революционерлар катта роль ўйнади.

Социалистик Меҳнат Қҳарамони, Ёшучи ва драматург Комил Ишнинг «Инқилоб тоғи» пьесасида Файзулла Хўжаев В. И. Ленин билан учрашиб, суҳбат қилганлиги ҳақида сўз юритилди.

Мен бу МАҚОЛАНИ ёзишдан олдин кўп ўйладим. Бошда «Джизакстрой» территорияси бошқармасининг бошлиғи Хурсанд Тошевга ОЧИҚ ХАТ тариксига даъмоқ бўлдим.

Тўғри, Жиззах даштида унчунмунча яхши ишлар амалга ошди. Чўли ўзлаштиришда ва кўп посёлкалари қурилишида сифат кўпроқ эътибор берилди.

Мен асосан Жиззах даштида қурилган ва қуриляётган дала шийонлари ҳақида гапирмоқчиман. Ҳозир инсон омили деган ибора пайдо бўлган. Бу ибора базиларга ёкмалпти, яна базилар эса ундан кўзбўямачилик йўлида минбардан айтадиган нутқларидоқ фойдаланмоқдалар.

Уларнинг ҳам поли ботондан. Каттақаддақ гигиеник ҳолада ёз кун одам совотиб қолади.

қолганди. Шарқий Бухорода босмачилар тўдаси ҳаракат қиларди. Лақай, Ҳисор водилари ва Қўлоб вилоятининг Лақай районларида Иброҳимбек, Ғарм, Қоратенин ва бошқа тоғли районларда оса Фузайл Махсум босчилигида босмачилар гуласи тинч аҳолини талар, совет тузуми активларини ўлдирар эди.

Файзулла Хўжаев Бухорога қайтган, босмачиларга қарши кескин курашга киришди. 18 марта Бухоро Регистонида ўтказилган кўпнинг қишлоқ митингида оташин нутқ сўзлаб, меҳнаткаш халқни жангга даъват этди.

Бухоро халқи, жанговар Қизил Армия, Бухоро Миллий қисмлари, милиция ва кўнглили халқ отрядлари биргаликда олиб борган қаҳрамонлик кураш туфайли 1922 йилнинг кузида Анвар пошшо ва Абдуқаҳор қўрбони бошлиқ босмачилар тўдаси тор-мор қилинди.

Файзулла Хўжаев ўзининг йигирма йиллик серрирра ижтимоий-сиёсий фаолиятига даула Ленин ўйлидан, жонини Коммунистик партия ўйлидан борди. Жаҳон халқларининг севилими дохийис В. И. Ленинга бўлган меҳр-муҳаббатини кўп мақолалари, нутқларида ифода этди.

Файзулла Хўжаев Россия, рус пролетариатининг амрилик зулмидан эзилган халқларнинг озолиққа чиқишига ердан беришга ишонарди. Унинг сиёсий дунёназарини шакллантиришда В. И. Ленин билан учрашуви, дохил революционерлар катта роль ўйнади.

Социалистик Меҳнат Қҳарамони, Ёшучи ва драматург Комил Ишнинг «Инқилоб тоғи» пьесасида Файзулла Хўжаев В. И. Ленин билан учрашиб, суҳбат қилганлиги ҳақида сўз юритилди.

Мен бу МАҚОЛАНИ ёзишдан олдин кўп ўйладим. Бошда «Джизакстрой» территорияси бошқармасининг бошлиғи Хурсанд Тошевга ОЧИҚ ХАТ тариксига даъмоқ бўлдим.

Тўғри, Жиззах даштида унчунмунча яхши ишлар амалга ошди. Чўли ўзлаштиришда ва кўп посёлкалари қурилишида сифат кўпроқ эътибор берилди.

Мен асосан Жиззах даштида қурилган ва қуриляётган дала шийонлари ҳақида гапирмоқчиман. Ҳозир инсон омили деган ибора пайдо бўлган. Бу ибора базиларга ёкмалпти, яна базилар эса ундан кўзбўямачилик йўлида минбардан айтадиган нутқларидоқ фойдаланмоқдалар.

Уларнинг ҳам поли ботондан. Каттақаддақ гигиеник ҳолада ёз кун одам совотиб қолади.

қолганди. Шарқий Бухорода босмачилар тўдаси ҳаракат қиларди. Лақай, Ҳисор водилари ва Қўлоб вилоятининг Лақай районларида Иброҳимбек, Ғарм, Қоратенин ва бошқа тоғли районларда оса Фузайл Махсум босчилигида босмачилар гуласи тинч аҳолини талар, совет тузуми активларини ўлдирар эди.

Файзулла Хўжаев Бухорога қайтган, босмачиларга қарши кескин курашга киришди. 18 марта Бухоро Регистонида ўтказилган кўпнинг қишлоқ митингида оташин нутқ сўзлаб, меҳнаткаш халқни жангга даъват этди.

Бухоро халқи, жанговар Қизил Армия, Бухоро Миллий қисмлари, милиция ва кўнглили халқ отрядлари биргаликда олиб борган қаҳрамонлик кураш туфайли 1922 йилнинг кузида Анвар пошшо ва Абдуқаҳор қўрбони бошлиқ босмачилар тўдаси тор-мор қилинди.

Файзулла Хўжаев ўзининг йигирма йиллик серрирра ижтимоий-сиёсий фаолиятига даула Ленин ўйлидан, жонини Коммунистик партия ўйлидан борди. Жаҳон халқларининг севилими дохийис В. И. Ленинга бўлган меҳр-муҳаббатини кўп мақолалари, нутқларида ифода этди.

Файзулла Хўжаев Россия, рус пролетариатининг амрилик зулмидан эзилган халқларнинг озолиққа чиқишига ердан беришга ишонарди. Унинг сиёсий дунёназарини шакллантиришда В. И. Ленин билан учрашуви, дохил революционерлар катта роль ўйнади.

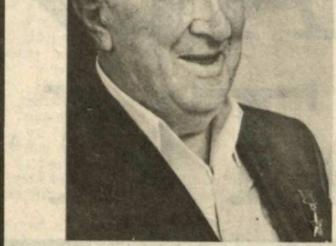
Социалистик Меҳнат Қҳарамони, Ёшучи ва драматург Комил Ишнинг «Инқилоб тоғи» пьесасида Файзулла Хўжаев В. И. Ленин билан учрашиб, суҳбат қилганлиги ҳақида сўз юритилди.

Мен бу МАҚОЛАНИ ёзишдан олдин кўп ўйладим. Бошда «Джизакстрой» территорияси бошқармасининг бошлиғи Хурсанд Тошевга ОЧИҚ ХАТ тариксига даъмоқ бўлдим.

Тўғри, Жиззах даштида унчунмунча яхши ишлар амалга ошди. Чўли ўзлаштиришда ва кўп посёлкалари қурилишида сифат кўпроқ эътибор берилди.

Мен асосан Жиззах даштида қурилган ва қуриляётган дала шийонлари ҳақида гапирмоқчиман. Ҳозир инсон омили деган ибора пайдо бўлган. Бу ибора базиларга ёкмалпти, яна базилар эса ундан кўзбўямачилик йўлида минбардан айтадиган нутқларидоқ фойдаланмоқдалар.

Уларнинг ҳам поли ботондан. Каттақаддақ гигиеник ҳолада ёз кун одам совотиб қолади.

29-30 сентябрь кунлари Тошкентда Орол денгиз ҳавзаси экологис ва су ресурслари муаммоларига бағишланган Бутуниттифок кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашида мамлакатимизнинг таниқли олимлари, су хўжалиги мухтассислари, гидрометеоролог, географ ва жикосидиллар китроқ каттиди. Музбирмакс СССР Фанлар академиясининг вице-президенти, Орол денгиз муаммолари бўйича ҳукумат комиссияси раисининг ўринбосари, Социалистик Меҳнат Қҳарамони, академик А. Яншин қилди учрашиб, табииати асраш муаммолари ҳақида суҳбатлашди.

МУХБИР. — Қадри Александр Леонидович, сизнинг «Литературная газета»да босилган экология проблемаларига оид чиқишингиз («Иоо-Ферага илк қадамлар», 28.01.1987) кенг жамоатчилик ўртасида катта қизиқиш уютган эди. Хусусан, биз Орол денгиз проблемасига муносабатингиз қизиқтирдик. Узингиз биласиз, Орол тақдир Урта Осиё халқлари учун ҳаёт-мамот масаласи бўлиб қолди. Бу муаммони ҳал этиш истиқболлари қандай? Умуман, денгизни асраш қола оламизми?

А. ЯНШИН. — Орол денгиз ва унинг атро-фридаги районлар экологиса ижо бераётган фоживай аҳвол кейинги 25 йил мобайнида моно-культурага беҳуда иқтибозлик ва мелiorация ишларининг ўта сифатсизлиги туфайли келиб чиқди. Гарчанд суғориш мақсадларида бўлса ҳам суддан пала-партиш фойдаланилди. Оқибатда денгиз сатхи 13,5 метрга пасайиб кетди. Унинг Шарқий қисмидаги жуда катта майдонни ташкил этувчи саёз жойлар бутунлай қуриб кетди ва шуҳолда 200-250 километрге унча юрадиган шўрхонликка айланиб қолди. Ҳолбуки, 30 йил муқаддам Орол бизга йилга 40 минг тоннага-ча ноёб балқич инъом этарди, энди эса унинг шўрлиги ҳақдан эинд эрди, денгиз балқичлик аҳамиятини бутунлай йўқотди. Ҳозир Мўйноқ балқич-консерва заводи А-лентика океанидан олиб келинаётган хом-ашё ҳисобига ишларга мажбур бўлмоқда.

Яқин йиллар ичда Оролнинг аввалги маъкеми тиклаш, дарғумон деб ўйламан. Аммо унинг сатхи янада пасайиб кетишини тўхтатиш мумкин. Бунинг учун, аввало, сон-саноси кўп ва кўчларда йўқолиб кетётган зовур сувларини Оролга қуйиш зарур. Ҳўзини суғоришга сарфланаётган сувни оптико даражага тушириш ва Қарши дашти сингари суғориш мураккаб ҳамда кам-унум ерларга пахта экишни бутунлай бас қилиш керак. Бундай чўл зоналарда жуда кўп су бў-лудга кетади. Уни баландга қўтариш лозим бў-лганда таннархи ҳам қимматга тушади, фойда эса ўта оз.

М. — Ҳозир Орол проблемаси билан бир қанча илмий-тедиқот ва лойиқа иштигулари, шунингдек, ҳўкумат комиссияси шуғулламоқда. Уларнинг ақиллари Тошкентда яна бир бор филар-шалар муаммоларига бағишланган ана су кенгаш қандай ўтди? Умуман, Орол денгиз а-шурфида бўлаётган гап-сўзлар, тортишулар, илми бахслардан Оролга фойда борми?

А. Я. — Тошкентда СССР Фанлар академияси ҳамда Узбекистон, Қозғистон, Туркиман-истон Фанлар академиялари вакиллари биргаликда ўтказган кенгаш самарали бўлди. Узбекистон олимлари кенгаш олдига қўйилган масалаларни муҳокама этишда айниқса фаоллик кўрсатдилар.

Шубҳасиз, кенгаш қабул қилган тавсиялар бизга Орол денгизини асраш қолиш ва унинг пса-йишини тўхтатиш имконини берадиган тадбир-ларни амалга оширишимизда ёрдамқлашди. Шунинг кувонч билан таъкидламоқчиманки, Узбеки-стон олимларининг асқарият қисми КПСС XXVII съезди ва КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг ишлар чиқаришини жадаллаштириш ҳамда ресурсларни имкон қадар кўпроқ тежаш-га қаратилган директивалари моҳиятини тўғри ту-шунадилар.

М. — Сиз республикамизда бир неча бор бў-лгансиз. Айниқса, СССР ФА президенти ҳўзури-даги биофара проблемалари бўйича илмий ке-нгашининг раис сифатида юртимиздаги кескин муаммоларини сўз қилганингиз буюнча илмий ке-нгашининг раис сифатида юртимиздаги кескин муаммоларини сўз қилганингиз ахши. Ҳар ҳолда, минг эшитгандан, бир кўрган

афзал, дейдилар. Республикаимиздаги экологис муаммолар сизда қандай таассурот қолдирди? А. Я. — Бу саволингизга батафсил жавоб бе-ришим мумкин, аммо мен сўзни мухтасар қил-моқчиман. СССР Министрлар Советининг шу йил 11 апрелдаги топшириғи билан тузилган Орол бўйича ҳўкумат комиссияси раисининг ўринбосари сифатида мен май ойининг бошларида Тош-кент, Самарқанд, Навоий, Бухоро ва Қоразм об-ластларига бўлдим. Айниқса, Қоракөлпоғистон-да кўпроқ туриб қолдим, самолётда Орол ден-гиз бўйларини айландим. Автоном республика-нинг кўпгина районларига бордим. Област пар-тия комитетларида кенгашлар ўтказди, респу-бликанинг бутунги экологис вазиати ҳўсусида за-рур материал тўпладим.

Ҳамма жуда табииати асраш ҳақида тавшиш тортаётган, фақат бутунни эмас, эртани ҳам ў-ловчи меҳнатсевар ва куюнчақ одамлар билан учрашдик. Экологис вазиат масаласига келган-да шунинг айтишим керакики, у кўп ҳолларда мен-да оғир таассурот қолдирди. Қоразм об-ластининг анча ерлари шўрланган бўлиди. Қоракөл-поғистонда эса умумий ҳайдалагидан майдон-нинг деярли ярми шўрхон билан қопланган. Қоракөл-поғистонга Амурдердан туз миқдори ортан зовур сувлари ҳам қўшилди бормоқда. Яхши ичимлик сувининг етишмаслиги оқибатида Автоном республика аҳолиси турли хасталиклар, жулмадан сарқ касаллигиндан кўп азият че-кмода. Туямўйин сув омборидан бу ерга водо-провод тортиш ёки маркази сувларни чўчуқла-тириш ва тозалаш оғваки халқни тезроқ сифат-ли ичимлик суви билан таъминлаш масаласи кес-кин муаммо бўлиб турибди.

М. — Маълумки, Туркиманистондаги Қоракўм каналда жуда кўп су беҳуда қумга сингиб ке-тмоқда. Буз устига бу суний дарё соҳилларини бетонлаб, суз сингмайдиған қилиш ўрнига уни Каспий денгизигача етказишга зўр бериб ўр-нилмақда. Бу ҳам етмагандек, бутун мамлакат-да экстенсив деҳқончиликдан, беҳуда янги ерлар ўзлаштиришдан воз келинаётган бир пайтга юз километрдан ортиқ Туямўйин-Тошовуз канали қурилиши бошланди. Бу ишнот нафақат Қоракўм канали сингари Орол насбасига чанг со-лади, шу билан бирга, у Ҳивадан ноёб меъмор-лик обидларини, инсоният асрлар давомида яратган маънавий маданият бойлиқларини ҳам ҳаф остида қолдирарди.

А. Я. — Тўғри, Қоракўм каналига (келгусида Туямўйин-Тошовуз каналига ҳам) борадиган Аму-дар сувининг анчагини қисми қумга сингиб, бе-ҳуда йўқолмақда, ер ости сувлари сатҳини кў-тариб, илгари қоракўл қўйилган боқилардан паст-текисликларда ботқоқлиқлар ҳосил қилмоқда. Бундай ўтакетган хўжасизликни тўхтатиш учун Қоракўм канали бошланадиган жойда, албат-та, тўғон қурилиш керак. Каналга фақат Турк-манистон деҳқонларига зарур ойлардагина суи оқис лозим.

Тошовуз об-ластини сув билан таъминлаш ма-саласи ҳам бошқача ҳал этилиши керак. Уйлай-манки, ҳозир СССР Суи хўжалиги министрлиги таркибда тузилаётган Амурдар суи ҳавзалари бошқармаси бу соҳада зўр тартиб ўрнатяди.

М. — Александр Леонидович, сиз суҳбатимиз бошда Оролни асраш қолиш учун суғорилиши қилин ерларда пахта етиштиришни тўхтатиш керак, у сувни кўп исроф қилади, дедингиз. Дарҳақиқат, ҳадеб бир хил экинга зўр бериш-нинг асқаратларини эндиликда аён қўриб туриб-ми. Эл-юртинг но-насибаси бўлган боғлар, ўрмонзорлар, сабаов-ползи экинлари, чорва майдонлари бой берилди. Заҳарли моддаларни аёвсиз ишлатиш натижасида аҳолининг салом-матлиғи ёмонлашди. Лекин, шунга қарамая, халқимиз ўзининг минг йиллик ҳўнарини аз етказётгани йў, пахтакорлик заҳматидан қўрқмай, кучли ирода ва сабр-тоқат билан ишлар келаяпти. Бунинг эндиликда барча зўрроқ этмоқда. Бино-барин, ўрмин савол туғилди. Александр Леонидович, пахта етиштиришдаги машаққатлар-ни ҳисобга олиб СССР Аграрноавет давлат ко-митети пахтакор меҳнатига ҳақ тўлаш тартибин қайта қўриб чиқмасмики?

А. Я. — Яқинда СССР Министрлар Совети 1988 йилдан бошлаб Узбекистон ССРнинг пахта топ-шириш планини ярм миллион тоннага камаят-тирди. Мен бу миқдорни етарли эмас, ҳалиям оз, деб ҳисоблайман. Аслида пахта майдонлари-ни қисқартириш ва бошқа экинлар, хусусан, бе-даполярини кенгайтиришнинг энг ишончли йўли пахта қосилдорлигини оширишдан иборатдир. Ҳозир сизларда қосилдорлик бир қанча чет мамлакатлардагига нисбатан пастроқ, гектар хи-собига ўртача 24-27 центнерни ташкил эт-моқда. Лекин Узбекистоннинг турли жойлардаги хўжалиқларида юқорироқ ҳосил ҳам олинмоқ-да. Демак, унумдорлигини кўтариш мумкин экан. Айрим хўжалиқлардагина эмас, асқарият майдон-ларда ҳам шундай юксак ҳосил етиштиришга эришиш учун интилоқ керак. Шунда пахта май-донларини қисқартриш учун реал шартот юза-га келади.

ДЕҲҚОННИ ҲАМ УЙЛАНГ-ДА...

— Тўрт нонадан бирортаси-га ҳам тахта пол қилинмапти-ки, — дедим мен шоп мўйлов кишига салом-алиқдан сўнг. — Бизга шунинг ҳам бўла веради. Борига шукур. Соғлом одамларимиз, — деб жавоб қилди у.

Яқинда «Озарбойжон» сов-хозининг йўл устидаги ший-онларидан бирида тўхтадим. Яқна ўзим. Бу шийон Улу-бек Умаров раҳбарлигидаги комсомол-шўлар бригадеси-га теаллуқли экан. Бу қалби олов йигит 1985 йилнинг боши-да партия ва ҳўкуматимиз водийлик дўстларимизини чў-лға чиққисга даъват этганда «қўшин бўлиб қараб ўтираве-римизми», деб иккита дўстини олиб қардош Тоқжоннинг устидоқ Ленинобод об-ластини ер шартоти энг ёмон бўл-ган «Озарбойжон» совхозига бригадир бўлиб иш бошла-ди экан. Уш йил совох кол-лектив ўз тарихида биринчи марта планини урдалади. Улу-бекнинг бригадеси эса районода биринчи бўлиб ра-порт бериди. Йиллик план 200 процентга бажарилди. Ушан-дан бери бригада илгорлар сафида.

— Бу йил ҳам 200 процент-га етказамиз, — деди Улу-бек. — Бу йил «Ан-Боёв» навини экинлик. Жуда нозик экан. Бу навин алдш мумкин эмас. Бари бир тил топшидик. Мен шийонларга қизиқиб

юрганимни айтдим ва бирга-лаш хоналарни кўздан ке-лардик. Бу ерда ҳам бетон поллар. Бир хонага ўзлари тахта тўшмапти. Улу-бек ме-нинг кайфиятимни кўриб аввал ҳайратланди, кейин сергақлан-ди.

— Ҳаммаси бетонку, қандай дам оляпсилар, саволингиз: — Шунси ахшида, бе-тон салқин бўлади, маза ки-либ етасиз, — деди. Ана шунча. Оддий чўлу-варлар нолишмайди, «борига шукур», деб турaverишди. Кимнингдир кўзига ёмон кўринмаслики ўйлади. Шу нуктагазардан Улу-бек ақ-ли, мулоҳазакор, 27 йилли коммунист бригадирини бу мулоҳазаларга аралашти-роқчи эмасдими, аммо...

УЛАРИНИНГ ШУ САВИЯДА туриб қолшлариде биз — журналистларнинг ҳам ай-бимиз бор. Биз улар-ни нуқул: «Неча гектар еринг бор? Неча центнер пахта бера-си? Мажбуриятинг қанча?» қабилидаги сўровларга ўргатиб қўйганимиз. Планини урдаласа эртага «Баракалла, пахтако-рим!» деб қўшқ айтаими. Аммо сира унинг турмуш шартоти билан, иқтисодий ҳо-латлари билан қизиқмаймиз.

Пахтакор район Қичанов номидаги совхоз 1986 йилда жуда катта иқтисодий ўза-ришга эришди. Бу тўғрида телевидениеси

алоҳида қўрсатув берди, бар-ча марказий матбуот орган-лари мақолалар эълон қил-ди. Лекин уларнинг биронтаси кишини қониктирмайди. Ну-қул куруқ сулар, куруқ хи-соб-китоблар. Қани шу ўза-ришини ясаган одамнинг юзи? Қани чўқурроқ мулоҳаза? Афсуски, мақолаларда бу са-волларга жавоб йўқ.

Ухуллас, Биз Улу-бекни ҳам ана шунча куруқ саволжаов-ларга ўргатиб қўйганимиз. У ҳам камчилиқларини рўй-рост айтишдан фойда йўқлигини, агар шундай қилса боши га-вродан чиқмай қолишини ахши билади.

Улу-бек Умаровнинг ҳам, Ортиқбой Хакимовнинг ҳам шийонлари шундоқина катта йўл устидоқ. Тепалардан юқо-рини вольтли электр линияси ўтади. Улар эса кечалари шам ёқиб ўтиришди.

Ҳам кулнинг қистайди, ҳам газабинг. Уш метр сим тортиб кўч ўтказишга рухсат олиш учун бир неча министрлика қабилдаги сўровларга ўргатиб қўйганимиз. Планини урдаласа эртага «Баракалла, пахтако-рим!» деб қўшқ айтаими. Аммо сира унинг турмуш шартоти билан, иқтисодий ҳо-латлари билан қизиқмаймиз.

Пахтакор район Қичанов номидаги совхоз 1986 йилда жуда катта иқтисодий ўза-ришга эришди. Бу тўғрида телевидениеси

Пахтанинг баҳоси, деҳқоннинг иш ҳақи тў-ғрисидаги саволингизда жон бор. Ҳозирги пайтда ҳарид нархлари ҳам қайта кўриб чиқилмоқда. Демак, пахтанинг нархи ва деҳқоннинг иш ҳақи ҳам ошди, деб умд қилиш мумкин.

М. — Сибир дарёлари сувининг бир қисми-ни Урта Осиёга бурши масаласида олимлар, ёшувчилар ва лойиқчилар ўртасида ҳамон қиз-гин мунозаро давом этмоқда. Бир пайтлар Орол тақдирига белбанд қараб, Амурдар ва Сир-дарёни «хоталаш» қилиш лойиқчилирини тузган, уни амалга оширган суи хўжалиги мухтассисла-ри «Биз хато қилмаганимиз», деб оёқ тираб ту-ришди. Улар, биз Сибир сувларига умид бо-лаган эдик, деб ўз айбларини хастушлаша урнимоқдалар. Аслида шундайми? Умуман, Сибир дарёлари сувининг бир қисмини Урта Осиёга келтириш масаласида сизнинг фикрингиз қандай?

А. Я. — Бугунча тузилган лойиқчалар асоси-да олиб келинадиган сувнинг Узбекистонга фой-даси кам бўлур эди. Яъни, бу суи йилга ўн-ўн икки куб километр ёки секундида 400—420 куб метрдан ошмасди. У Амурдарнинг Қоракўм ка-налда беҳуда йўқолаётган сувидан (секундида 600 куб метр) ҳам озорқ. Айни пайтда, канал Сибирол деб номланса ҳам ўлаётган денгизга асло ердан бермас, унинг сатҳини кўтармас эди. Чўки лойиқа бўйича бу канал денгизнинг яқинига ҳам йўламас, ундан анча узокдан ўтар-ди. 2400 километрик бу суний дарёдин қуриш ҳам ниҳоятда қиммат тушади. У миллиард-милли-ардлаб сўм демакдир. Мана шунинг учун ҳам ҳўзир бу режани амалга ошириш имконияти йўқ.

Келгусида бу масалани оқилона ҳал этмоқ учун экологис ва иқтисодий тадиқотларнинг амалга ошириш, етти ўлаб — бир кесил керак. Сибир дарёлари сувининг биринчига кўпроқ қисмини Қозғистон ва Узбекистонга олиб келиш учун нафақат Обдан, шу билан бирга, янада серсувотқ Енисейдан ҳам фойдаланиш керак бўлади. Шу ўринда яна бир масалани эътибордан соқит қилиб бўлмайди. Мен илгари матбуот саҳифа-ларида таъкидлаганимдек, турли йиллардан ҳозир Урта Осиёнинг суғориш тармоқларидан йилга 26 куб километр сув ерга сингиб, дала-ларга етиб бормайётганини айтилмоқда. Сибир дарёларидан олиш кўзда тутилаётган суи ҳам шу миқдорга тенг. Бу ҳолдан халқ хўжалиги учун нохуш оқибатлар ҳам келиб чиқади: ер ости сувлари сатҳи кўтарилмоқда. Тупроқ эса шўрлаб бораляпти. Бас, шундай экан, бутун куч-гайратни, маблагларни ирригация тармоқ-лари ишини ахшилашга йўналтириш афзал эмас-ми?

Биз Урта Осиёни гоятда кўп суи сарфлана-диган пахта монокультурага ўлкасига айлан-тириб, тўғри қилмаганимиз, деган масала ҳам му-ҳокама қилинди. Эсингизда бўлса, Наверо 1923 йили «Тошкент — нон шаҳри» повестини баған эди. Бу ерда кўплаб галла етиштирилган. Кейин-чалик бир қанча мамлакатларни пахта билан таъ-минлашга тўғри келди. Энди эса вазиат ўзгарди: Эфиопияда, араб мамлакатларида пахта очиб-тошиб етибди. Белки дўстларимиз ва партнёрларимизни бошқа мамлакатлардан пахта сотиб олишга мувофиқлаштириш тўғри бўлар? Урта Осиёда эса пахта майдонлари қисқартирил-са, Шунда кўплаб сабаовод, галла етиштириш учун беҳад инсониятлар ажулда келган бўлур эди. Чамаси, келгуси беш йилликларнинг и-стикбол планлари олдига шундай янги вазифа-лар турибди.

М. — Александр Леонидович, сиз «ЛГ» са-ҳифсидаги чиқишингизда: «Суний дарғимиз, қуриб, табиятга етказган умумий зараримиз, эхтимол Чернобил авариясиникидан кам эмас-дир. Мен Рибикс суи омбори дарвозаси очиб юборилмаганди, суи тағида қолган қанчадан-қанча ўтлоқлар қайта тилаганидан кўнни кў-ришга умид қилмаман», деган эдингиз. Бизнинг республикамизда эса ўйлаб суний денгиз бор, қўшин республикаларда ҳам оз эмас. Орол бўй-ида юз бераётган экологис тангликка қарамая, яна бир неча суи омбори қурилмоқда. Шу сабабли Орол тақдирига чинакам куюнчақлик билан қараётган кишилар орнсада «Денгизни ҳалоқатдан сақлаб қолимоқ учун ҳеч бўлмаганда Чордара ва Туямўйин суи омборларини тезроқ очиб юбориш керак», деган фикр юради. Сиз бу мулоҳазаларга қандай қарайсиз?

А. Я. — Мен кўплаб йирик суи омборлари қуриш ноюзи иш бўлган деб, ҳисоблайман. Бу ҳол жуда кўп миқдордаги сувнинг беҳуда буғулаиб кетишига, дарёлардаги суи таркибининг ёмонлашувига олиб келади. Орол денгизига бут-кул зарар етказди. Шу сабабли мен Урта Осиёдаги айрим суи омборлари очиб юборилиши керак, деб ҳисоблайман. Ахир, табиятга мурувват фикрларига қўшилмай олилар ва ёшувчиларнинг ҳам керак-да. Лекин менинг бу фикрим Норақ, Роғун каби суи омборларига тегишли эмас. Не-гаки, улар мамлакатга кўп миқдорда электр қуввати етказиб берапти.

Сўхбатни Мурод АБДУЛЛАЕВ олиб борди

ЛЕНИНЧА ДЎСТЛИК НАМОЙИШИ

Боши биринчи бетда

Украина ва Ўзбекистон санъат арбобларининг ижодий мулоқоти бутун концерт программаси мобайнида давом этди. СССР халқ артисти Д. Абдурахмонова Киевдан келган оркестрга дирижёрлик қилди. «Травинга» операсидаги дуэтда машҳур хонандалар — СССР халқ артисти М. Стефюк билан халқроқ кункурселар лауреати И. Жалилов жўр бўлдилар. Ўзбекистон халқ артисти Қ. Муҳиддинов «Дилбос ва небу» («Хайрат билан боқаман кўкка») деган украин халқ кўшигини ижро этди. Меҳмонларга кутимланган совға ҳозирлади.

П. Ви́рский номидаги Давлат хизмат кўрсатган академик рафс ансамбли томошабинлари ниҳоятда шўх, ажойиб рақслари билан мафтун этди. Шу ансамблининг артистларини ҳақли равишда баълет сехрларига деб аташди. Улар ўз номерлари учун сюжетларини украин халқининг битмас-туғамас фольклор хазинасидан олдидилар. Кўпгина чет мамлакатларда шу коллектив артистларини қарсақлар билан кўтиб олишган. Ўзбекистон диёрида Украина адабиёти ва санъати кўнлари вақтида машҳур ансамбль республиканинг даъво кўшиқчилари, санъат қороналарида концертлар кўйиб, юзлаб янги дўстлар орттирди. Яқиндаги учрашувда у шу ансамблининг асосчиси Павел Ви́рский сўзлаштирган ўзининг «олтин» фондидаги «Ползувец» рақсини ҳамда ансамблининг бадиий раҳбари Украина ССР халқ артисти Мирослав Вантух яратган «Карпати» янги хореографик картинасини кўрсатди.

Г. Беревка номидаги хизмат кўрсатган Давлат академик халқ хори ижро этган

дилябо оҳанглар янграганида залдагиларнинг биротаси ҳам лоқайд қолмади. Уруш йилларида ташкил қилинган бу хор ўз концертлари билан фронтчиларни жанговар жасоратларга илҳомлантирган, душман устидан қозониладиган ғалабага ишончини мустаҳкамлаган эди. Ҳозир ҳам у мамлакатимиздаги ва чет эллардаги миллионлаб шинавандаларнинг ўзининг илҳомбахш санъатидан баҳраманд қилмоқда. Ўзбеклар диёридаги дўстлик байрами кўнларида хор ўзининг яқин репертуарини янги музикалик совға — «Йилла ёр» ўзбек халқ кўшигини билан тўлдирди. Хайратлиқ чорига хор ўзининг янги дўстларини учун Платон Майбородани «Пролёга дорженёна» кўшигини ва украинларнинг байрам рақсини ижро этди.

«Явир» вокал квартетининг хонандалари ҳам Ю. Кроткевич қайта ишлаган «Чаманда гул» ўзбек халқ кўшигини ўз репертуарига қўшиб, ижодий жамғармасини бойитдилар. Бу ерда йилгилан кичилар украин кварталда ижро этган ўзбек тилидаги таниш куйни қарсақлар билан кўтиб олдилар. Санъат муҳлисларини ўзининг жўшқинлиги, юксак ижрочилик санъати билан мафтун қилган «Два кольора» вокал дўсти яқиндаги учрашувда «Троисти музика» ансамбли билан биргаликда таниш ва ҳаммага ёқимли «Ти же мене пидманула» кўшигини ижро этди.

В. И. Ленин номидаги республикада пионерлар ва мактаб ўқувчилари саройининг доиралиқ ансамбли ва Ўзбекистон хореография билим юртининг талабалари дўстлик гулчамбарига ёрқин бўёқлар киритишди. Миллий чолгу асбобларини жуда момкирлик билан чалиш ва ёш

раққосларнинг лирик вальси байрам концертини безади. Кўнларнинг қатнашчилари Хоразм воҳасида бўла олмаган эдилар. Ўзбекистон ССР Телевидение ва радиоташтириш давлат комитетининг дуторчи қизлар ансамбли меҳмонлар билан томошабинларини шу ўлка бўйлаб машҳур «Хоразм лагис» оҳанги билан берга музикалик «сафарга» таклиф этиб, байрам маршрутини тўлдирди.

Артистлардан А. Паламаренко ва А. Пурцеладенинг чиқишлари ўткир сатира, қувноқ юмор билан тўлиб тошган эди. Улар саҳна эстафетасини Украина эстрада сининг ажойиб усталари О. Билосир билан С. Ротаруга топширдилар. Томошабинлар артистларни қизин табриклидилар.

Ва, ниҳоят, залда И. Дунаевскийнинг барча совет кичилари болалигидан яхши маълум бўлган «Бепоевир Ватаним менинг» кўшиги оҳанглари таралди. Бу кўшиқ Октябрь Ватанининг, партия ягона қардош оилага жинслаштирган халқлар бузилмас дўстлигининг мадҳиясига айланган концертнинг улдуғвор хотимаси бўлиб қолди.

Тантанали кечада Украина Компартияси Марказий Комитетининг секретари С. И. Гуренко бошчилигидаги Украина ССР делегацияси қатнашди.

Дўстлик байрамнинг ёпишли маросимида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзоланика кандидатлари В. П. Анисевич, В. А. Антонов, Ф. Х. Қодиров, В. И. Лобно, Р. Н. Нишонов, В. И. Огаров, М. Х. Холимжамедов, Б. Ф. Сатин ҳозир бўлидилар.

ЎЗТАГ.

Алла ТЮТЮННИК: ҚУВОНЧУ ТАШВИШИМИЗ БИР

— Ўзбекистонга келиб, бу заманининг тупроғи олтин, бағри иссиқ, одамлари меҳнатнаш, меҳмондўст эканлигига дил-дилдан амин бўлдим.

Халқларимиз ўртасида, тақдирда азалдан яқинликлар кўп бўлган. Бундай ўхшашликлар республикаларимизнинг бугунги ҳаётида, олдида қўндалан турган проблемаларида ҳам намоён бўлмоқда...

Бу ерда Орол денгизининг куйроқ бораётганлиги, Аму ва Сиринг суви ифлосланиётгани, пахта далаларига ҳар хил захарли кимёвий дорилар сепилиши оқибатида халқнинг саломатлигига жиддий зарар етказилаётгани ва бошқа худди шу каби

масалалар хусусида ташвишли гапларни эшитдим. Лекин, айти пайта, шу масалалар юзасидан Ёзувчилар союзи, айрим жамоатчилик ташкилотлари жиддий иш олиб бораётгани ҳам қувончли воқеадир.

Бундай масалалар бизнинг республикамизда ҳам мавжуд. Масалан, ўлкаимизнинг жанубий қисмида янги ерлар очилиши муносабати билан Днестрнинг суви камайиб кетмоқда. Днестрнинг суви шўрланиб бормоқда. Шоллага дори ҳаддан ташқари кўп сепилиши оқибатида табиатимизга, одамлар соғлигига зарар етмоқда. Афсуски, булар ҳақида ёзувчиларимиз бонг урмаётгани.

Демак, республикаларимиз олдида ҳозирги пайта

энг ақтуал бўлган экология масалалари турган экан, еримизни сақлаб қолиш учун, заманининг бузилиб кетмаслиги учун ижодкорларимиз ҳамкорликда иш олиб боришлари керак. Марказий матбуот саҳифаларида ўз фикрларини дадил айтишлари зарур. Акс ҳолда, бизга четдан ҳеч ким ёрдам бермайди.

Республикалар ўртасида адабиёт ва санъат кўнларининг ўтказилишини кутлаган ҳолда, унда адабиётнинг тарғиб-ташвиҳига жиддий эътибор берилиши зарур, деб ўйлайман. Шу маънода келгусида жойларда адабий учрашувлар, кечалар ўтказилса, меҳнаткашлар билан янада яқиндан танишсан яхши бўларди.

Республикамизда Украина санъати усталари билан учрашувлар гоёт ҳаяжонли ўтди.

ЯНА КЎРИШГУНЧА, ХАЙР!

Республикамизда бўлиб ўтган Украина ССР адабиёти ва санъати кўнларида муҳбиримиз таниқли хонанда, Украина ССР ва Молдавия ССР халқ артисти София РОТАРУ билан суҳбатлашди.

— Ўзбекистонга санъат муҳлислари сизни қандай кўтиб олди?

— Ўзбекистонга биринчи келишим эмас, авваллари ҳам бу ўлкада бир-икки бор бўлганман. Лекин ўша пайтларда ҳозиргидек катта программаларда концерт намоён қила олмаганман. Бу келишим эса... Дастлабки кундан — байрамнинг очилишидан Тошкентда санъат муҳлислари, украин эстрадаси шинавандалари кўп эканлиги аён бўлди. Ўзбекистоннинг энг муҳташам ва катта залларидан бири — В. И. Ленин номидаги СССР халқлари дўстлиги саройида бир неча кун давомида концерт беришни ўзим учун бахт деб биларман. Ўзбек халқи чинакамгина санъатсевар. Бу ерда яна гуллар кўп. Оқ, сарик, қирмиш гуллардан саҳна кўмилиб кетди. Одамлар меҳдан ҳар гал концертдан кейин «Сиз қаерда кўшиқ айтишни кўпроқ хоҳлайсиз?» деб сурашди. Уларга «Албатта, ўз кишолгимда, кейин Киевда» деб жавоб берганман. Эндиликда эса шулар ёнига «Тошкентда ҳам», деб қўшиб қўяман.

Ўзбек санъаткорларидан кимларни кўпроқ ёқирасиз?

— Мен ўзбек эстрада санъати билан дастлаб Ботир Зокиров кўшиқлари орқали танишганман. Майин, сокин, жозибали, юрғинда

титроқ уйғотувчи бу кўшиқларини шунчаки эшитиб бўлмади. Авваллари, небу санъаткор кўшиқларини нега секин айтган, ашулаларида бор овозини, қудратини намоён қилмаган, деб юрардим. Кейин кўшиқларининг маъмунини тушуниб етгач, бу ашулаларга бақироқлик кетмаслигини англадим. Яна бир санъаткор — Муҳаббат Шамаеванинг кўшиқларида ҳам ана шундай «сир» бор.

Ўзбек эстрада санъатининг кейинги ваниллари орасида «Йилла» ансамблининг кўшиқларини кўпроқ қизиқиб қузаатаман. Бу ансамбль ўз халқининг миллий кўшиқларини Умумиттифоқ доирасига олиб чиқди.

Мен кўпроқ ўзбек эстрада санъати вакиллари ҳақида фикр юритдим. Ўзбек санъатининг бошқа жанрлари ҳақида кам тасаввурга эгаман. Бунинг учун, албатта, бу халқнинг маданияти билан яқиндан танишган одам мен каби афсусланиши турган гап.

— Бугунги кўшиқчиликда қандай хусусиятларни афзал кўрасиз?

— Ўзим санъатда жанговарликни ёқирсам ҳам, бўйрам, қўнглимда классик мусиқага оташин бир муҳаббат бор. Шунинг учун кўшиқларимни ўрнаётганимда дастлаб классик йўсинда айтиб кўраман. Лекин негадир барибир чиқара олмайман. Кейин замонавий

музика ерданга келади. Баъзан тилларнинг ўзида ҳам классик ва замонавий оҳанглари мойиллик бўлади. Масалан, ўзимга молдавчанча кўшиқларини классикга мойил, украинча эса ўта замонавийдек бўлиб туюлади. Назаримда, ўзбек кўшиқ санъатида ҳам классик музика, оҳанглари етакчига ўхшайди...

— Репертуарингизда қандай кўшиқларнинг кўпроқ бўлишини истардингиз?

— Кўпроқ молдаван ва украин халқларининг кўшиқларини халқимиз қандай қўйлаган бўлса, шундайлигига яқин этилишни истардим.

— Республикамизда ўтган бу қардошлиқ байрами қандай таассурот қолдирди?

— Яхши, дейишининг ўзи кифой қилмайди. Албатта, бизлар Украина адабиёти ва санъати билан ўзбек дўстларимизга санъатчи марта таништираётганимиз йўқ. Охиргиси ҳам эмас. Улуг Октябрьнинг 70 йили ичиде эришган ютуқларимизни дўстлар синовидан ўтказдим. Ютуқларимизга дўстларимиз қандай баҳо қўяди, бу ўзларига таъ.

— Мен бу ерда келиб республикамизнинг кўна шаҳарлари — Самарқанд, Бухоро, Хевага бормоқчи, томоша қилмоқчи эдим. Аммо ниятим бу гал ҳам амалга ошмади. Навлоқ, демак, янаги сафар, қайта учрашгунча, хайр, деймиз, хоҳол.

— МЕНГА БЕРИЛГАН «ФАХРИЙ ЁРЛИК» ҳам шунини тақоза қилади.

Стенан ПУШИК: АФСОНАЛАР ЎЛКАСИ

Ўзбекистонда биринчи марта бўлиши. Таассуротларим шу қадар кўпми, бу ерда қўнғарларнинг қайси бирини айтиб беришни ҳам билмайман.

Бухоро ва Навоий шаҳарлари кўз ўнгимда Ўзбекистоннинг тарихи ҳамда бугунги ерқин гавдалантирди. Кўкка бўй чўзган миноралар... Ҳаммаси халқининг ўғирлайди. Тошлардаги жимжимдор нақшлар, ёғочларга ўйланган гуллар — булар инсон қўлининг махсули эканлигига ишонинг келмайди.

Бухорини кезиб юриб, ўз

бек ва украин халқларининг тарихан бир-бирига яқинликларини ҳис қилдим. Бунинг нақшларида амалий санъат хонандаларида, қаштичликда, ёғочларга ўйланган гулларда кўрдим. Шунингдек, айрим сузалар — украинча «лайнак», «тютюн», «дева», «дева» жуда яқинлигини билдим. Ҳали мен билмаган бундай яқин сузалар яна қанча?

Хуллас, Бухоро ўзбек халқининг аждодларидан хотира бўлса, Навоий шаҳри бугунги яратувчиликнинг, нақшйўзларнинг рамзиндир.

Бийдай саҳрода тўққиз наватли уйлар қўрилган эртақсимон шаҳарга туз келиб қолган ҳар қандай одам ўз кўнларини бошқа ифода қилаётган бўлади. Ҳа, Навоий бугунги халқлар дўстлигининг, шонор ўн ортуқилган биродарликнинг намунасидир. Бу ерда ўнлаб миллат вакиллари бир оғанилади яшабди.

Шу кўнларда Ўзбекистон жасоратли меҳнатини бошидан кечирмоқда. Оппок далаларнинг ён бағирларидан «ок олтин» тоғлари барпо этилмоқда. Биз Бухорода бўлганимизда момкидек пахтачи йиғиштириб олиш қанчалар машаққат эканлигини, у инсондан қанчалар сабрқаноат, меҳнат талаб қилишини билиб олдим...

ҲАМЖИҲАТЛИК АДАБИЁТЛАРНИ БОЙИТАДИ

Бу масалалар, албатта, ижодкорларни ҳам ўйлантириши керак. Улар ўз асарларидан муаммоларни ҳал этиш йўллари ҳақида фикр юритишлари лозим. Ўйлаймики, бу мавзудан қардош украин адабларининг ҳам эътиборини жалб қилади ва шу мавзудани энг яхши асарлар украин тилига ҳам таржима қилнади, — деб истақ билдирди нотик.

Шундан сўнг Украина ССР Ёзувчилар союзи раъналесининг биринчи секретари Юрий Мушкетик ижодий ҳамкорликлар тўғрисида сўзлади.

— Адабий алоқаларимиз яхши анъаналар асосида давом этмоқда, — деди у. — Авваллари ўзбек тилидан асарлар, асосан, суз тили орқали таржима қилинган. Ҳозир эса бевосита ақл нусхадан ўтиришга эътибор берилмоқда. Адабиётшунос Вил Гримич, шoir Виктор Венченко ва бошқаларнинг Э. Вохидов, А. Орипов, Р. Парфи, М. Аъзам, М. Солх, М. Бобоев, А. Нодинов, Т. Ҳаҳор каби ижодкорлар асарларидан таржималар шўлар келгусида ёшлар орасида ҳам ақл нусхадан ўтиришга таржимани таяёрлашга ҳозирданки қиринишнинг керак. Бунинг учун Киев ва Тошкент Давлат уни-

верситетлари гуманитар факультетларидаги ижодий лабқати бор ёшларни ўзаро айирбошлаш мақсадида мувофиқдир. Бунга ҳам Ёзувчилар союзи бош қўйиши керак, деб ўйлайман.

Очилиши айтишимиз кераки, бизга нисбатан адабиётларимизнинг катта авлоди вакиллари бир-бирларига яқин, ижодларидан ўзаро хабардор бўлишган. Бизлар эса бир-биримизнинг асарларини рўйхатлар орқалигина билармиз, хоҳол. Демак, эндиликда ўзбек ва украин адабларининг яқин ҳамкорликларини учун фақат асарларнинг таржима қилинишигина кифой қилмайди, улар ўртасида ижодий мусобақаларни ҳам амалга ошириш керак. Бадиий таржима боғидеги ишларимизни систематга солишимиз зарур. Ана шунда ҳамкорликларимиз янада ривожланади.

— Ҳақиқатан ҳам, ижодий алоқаларимизни мустаҳкамлаш учун ижодкорларнинг бир-бири учрашувининг ўзи кифой қилмайди, — деди Ёзувчи Темир Пулатов. — Биз доимий равишда ҳамкорлик қилиб турганимизда пайдаланган энг яхши асарлар бир-бирга таржима қилиниб бориёна, халқларимиз ўзаро маънавий бойлиқларидан баҳраманд бўладилар. Баъзи

ҳолларда эса яхши асарлар четда қолиб, ўрғамеаналари таржима бўлиб кетади. Натикада, бошқа халқларда ўзбек адабиётининг ютуғи шу экан, деган нотўғри таассурот қолади.

— Айти пайта, мамлакатимизнинг яқин шаҳарларида адабиётларимизни халқлар ўртасида кенг тарғиб қилладиган маданият марказлари ҳам очилишимиз зарур, — сўзни давом эттирди шoir Иван Дроч. — Бу марказларда адабиётларимизнинг энг яхши намуналаридан иборат кичик кутубхоналар ташкил этилса, кўнлардаги иш бўларди. Худди шундай марказлар Украинада ҳам, Ўзбекистонда ҳам керак. Уларда турли тадбирларни йўлга қўйиш билан адабиётларимиз тарғиботида, ҳамкорликни катта имкониятлар очилган бўларди.

Ўзбек шoirи Эркин Вохидов ва украин адаби Ёркин Сердюк ижодкорларнинг даврининг ақтуал масалаларига ҳозиржавоб бўлиши зарурлиги хусусида сўз юритдилар. Чунки ҳозирги қайта кўриш даврида халқимиз ҳар қандамда яқинликларга ҳур келмоқдаларки, бу ўринда ёзувчининг дадил фикри зарур бўлмоқда. Улар, шунингдек, ёш адбларини тезтез иттифоқиде республикаларга ижодий номандирова-

ДИЛЛАР ПАЙВАНДИ

Машҳур рус композитори Глинканинг «Музикани халқ яратди, биз композиторлар эса унга сақлаб берармиз, хоҳол» деган сўзларини таниқли украинлик композитор Владимир ЗУБИЦКИЙ ҳам ўз ижодига йўналиш қилиб олган. Жамоатчи муҳбиримиз И. РАХМАТУЛЛАЕВА адабиёт ва санъат кўнларида у билан учрашди.

МУХБИР: — Халқ музика ижодига кўп муражаат қилишининг сабаби нима?

В. З.: — Мен Украинанинг жанубидаги Николаев об-ластининг Головоуско қишлоғида туғилганман. Қишлоғимнинг тўзал табиати, кенг далалардаги буйдозорлар, қатор-қатор теғирмонлар... Айниқса, ниҳоятда намтар, фидойи кишиларнинг турли байрамларда айтган куй ва кўшиқлари мени музика оламини етаклади. Олти ёшдан баян чала бошладим. Табиийки, қишлоғимиз одамларнинг бутун ҳаёти билан яқин танишман. Кўпгина асарларини халқ эпослари таъсирида яратганман.

Украин халқи шўх кўшиқ, куй ва рақсларни севади. Бегубор ва содда қалб эгалари — оддий деҳқонлар сиймосини яратиш иштиғи

заминида «Дунайорти найранглар», «Эй, музикачилар» деган балетларни эздим.

М.: — Санъат — кучли фантазияли санъаткорнинг бадиий тўқимаси билан муҳим. Сиз фантазиянинг ижодий ролига қандай баҳо берарсиз?

В. З.: — Фантазиянинг реалистик асарлар учун аҳамияти ниҳоятда катта. Фантазия ҳар қандай объектив воқелика асосланган асар ҳам кўрув ва ишонарсиз чиқади. Лекин меъёрини унутмаслик лозим.

М.: — Ўзбек композиторлар ижодининг қайси фасилларини қарайсиз?

В. З.: — Ўзбекистонлик ҳамкасблардан Ҳабибулла Раҳимов ва Рустам Абдуллаевнинг опера жанридаги муаммалар, фидойи кишиларнинг турли байрамларда айтган куй ва кўшиқлари мени музика оламини етаклади. Олти ёшдан баян чала бошладим. Табиийки, қишлоғимиз одамларнинг бутун ҳаёти билан яқин танишман. Кўпгина асарларини халқ эпослари таъсирида яратганман.

Украин халқи шўх кўшиқ, куй ва рақсларни севади. Бегубор ва содда қалб эгалари — оддий деҳқонлар сиймосини яратиш иштиғи

Украин ва ўзбек адблари Ўзбекистон ёзувчиларининг Дўрмондаги Ижод уйида келгуси ўзаро адабий ҳамкорликлар тўғрисида фикр алмашдилар. С. МАҲКАМОВ фотолари

Борис ОЛЕЯНИК

Дарахтлар, дарахтлар — яшил япроқлар, Уларнинг қисмати одамга ўхшар.

Дарахтлар гоҳ бўлиб қўтиқтабқлар, Гоҳ яшар бошларда тутиб байроқлар.

Дарахтлар гоҳ бўлиб қўтиқтабқлар, Гоҳ яшар бошларда тутиб байроқлар.

Дарахтлар гоҳ бўлиб қўтиқтабқлар, Гоҳ яшар бошларда тутиб байроқлар.

Дунё сирларини очгани сабаб, Одамларга олов бергани учун,

Қояга занжирбанд қилиниб, ё раб, Прометей азобга этилган маҳкум.

Оловни биз байрам қиламиз ҳатто, Уни ҳаммага теяг ишонмоқ мушкул.

Қамбар УТАЕВ таржималари

Анатолий КРАВЧЕНКО

САЁҲЛАРГА ИЗОҲ

САҲРОЙИ ДИЁР

Сен биландир йилларим, оғим, Таваллудим, парвоз, йўлларим.

ЭСКИ УЙ

Эски уйим кирди тушимга Бағридани четани билан.

Келса қилган шўхлигим билан.

Бу ИТнинг пароматидан — Ускуналар замонавий зап: Посбон эрур зангори эвран.

Аъзам ХУДОЙБЕРДИЕВ таржималари

Қаерларда қолди ўша уй? Неча йиллар топмадим дарак.

Ўзимиздан воз кечган маҳал Енгил кечар бу оғир ҳаёт.

Енгил кечар бу оғир ҳаёт Эгулукка этолсанг имдод...

Нодира РАШИДОВА таржималари

Иван ДРАЧ ФЁДОР СОВУК ДЕГАН ҚЎБИЗЧИ ҲАҚИДА БАЛЛАДА

Қўбизчага беринч тўрт усул худо — Уйноқи, йиғлоқи, шўғ, сақил наво.

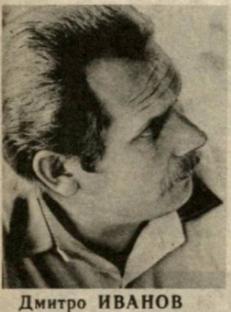
Юрий СЕРДЮК

СЕВГИ

Ўз йўлидан адашса қўнглинг, Не яхши, не ёмон ажратолмас,

Севганинг қалбингда яшаган ҳаёт — Бедаво, ўзича...

Рауф СУБҲОН таржималари

Дмитро ИВАНОВ

Кўп йиллардан бери тўшакка михланиб қолган онам

Через яр в долину, Села на калыну.

Жим ва кўза ёш билан эшитдилар.

Кўпдан буён битаман биттагина мисраня, Кўпдан буён бедорлик айрилмас дўстим менинг.

Мен стол ёнида бўшадим, қотдим хонамдан кўриб оқ, ҳақиқату иродани метин саф этиб,

Зулфия МУМИНОВА

ЎЗБЕКИСТОНСИЗ ЯШАЁТГАН ЎЗБЕККА

«Қарзим қайтармадим Ўзбекистонга» Пушаймон ўтида ёна бошлайди.

Хийлаю-найрангин санчар кўзимга, Ўзимизнинг ўзбек боболар ёзган,

БИЛАМАН, БУ БОЛА...

Манови олдидан келган боланинг Сочин орасида қум — Сахролар навбатда турар

ФИРДАВСИЙ УКРАИНАДА

Аспирантлик йилларим эди. Отпусага чиқиб кишлоққа бордим.

бўлади. Жумладан, машҳур шарқшуносу Жюль Мол 1838

да «Шоҳнома»нинг Ал-Бундари қаламига мансуб арабча таржимаси, Низомий

«Шоҳнома»нинг эркин насрий нусхасини бунёд этади: 1849 йили машҳур рус

«Рустам ва Сухроб» рус тилига маҳорат билан таржима қилган, — дедим.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

давсийнинг тақдир, Фирдавсий ва Унсурий, Султон Маҳмуд ва Фирдавсий,

«Шоҳнома»нинг эркин насрий нусхасини бунёд этади: 1849 йили машҳур рус

«Рустам ва Сухроб» рус тилига маҳорат билан таржима қилган, — дедим.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

«Уқиб чиқинг. Бу ерда Фирдавсий ҳақида зўр мақола бор.

«Одесский Альманах» на 1839 год. Одесса, 1839» деб ёзилган эди.

ИСТЕЪДОДЛАР ВАТАНИ—ЭРКИНЛИК

Бадий асарда жамият тарихи айрим ёрқин шакллар тарихи сифатида тасвирланади. Айрим одамнинг тақдирини эса, у ҳар қачон ўзини четга олмасин, жамият тарихи, қонун-қондорлари тасвир доирасидан чиқиб кетиши мумкин.

Стендалнинг «Парма ибодатхонаси» романида ҳам иккинчи моҳирлар билан тарихий воқеалар бир-бирига аралашиб, бири иккинчисини изоҳлаб, тўлдириб келади. Шундай қилиб, айрим шахс ҳаёти тарихи фалсафасини келтириб чиқаради ва ақсинача, тарих бўронлари шахс ҳаётини баргиди чирпираб қилиб учира бошлайди. Тарих шомоллари ҳаёт жамият қонун-қондорларини тан олмайдиган ёрқин ва қудратли шахсларни ҳам ҳоҳлаган қўйи-га солади.

Жаҳон адабиёти тарихида Балзак каби деҳо ёзувчилар қаторида турмуш Стендални «характерларнинг буюк расмони бўлиш қаноатлантирмаган, у «характерларнинг энг буюк шоири» бўлишни орзу қилган эди. Адиб иккинчи психологик романидада нафратлиқлар ўйлабдан борди, реалистик тасвир маҳорати жиҳатидан эса улардан беҳисил илгарилаб кетди.

Стендалнинг иккала шоҳ асарини ўзбек тилига ўғирган Хасан Тўрабеков Европа халқлари ҳаётини ўрганган, бадий тил бойликлари чўқурроқ ўзлаштириб бораётган таржимон. Маълумки, буюк реалистик санъаткорлар ҳаётни бўймай, холис тасвирлашган. Аммо одамлар қалбини туб-тубларига гача тушуниш учун холислик ва ҳаётлилик камлик қилади. Инсон ҳиссийатларини, қалбидagi энг нозик, ҳатто ўзи англаб етмаган кечинмаларини, руҳий ҳолатларини англаш учун ижодкор том маънода заковат этаси бўлиши керак. Стендал ана шундай даҳо санъаткорлардан эди.

Таржимон муаллиф ёзган сўзбошидаги баян кинояли ва ҳасратли сўзларни қуйидагича ифода қилди: «Ростини айтсам, мен қаҳрамонларнинг некински табиати қандай бўлса, шундайлигича тасвирлашга журъат этдим, лекин айни вақтда, уларнинг қўпгина қилмишларини «мулкато маъқуламаслигини ҳам баралла

айтмоқдаман. Дунёда ҳамма нарсдан пулни афзал кўрувчи ва ҳеч қачон муҳаббат ёки нафрат боис ғуноҳга ботмайдиган французларимизнинг юксак маънавий қиёфаси ва ажиббиз фазилатларини италянларга таққонинг нима кераги бор? Менинг қиссадда тасвирланган италянлар французларга мулкато ўхшамайди. Дарвоқе, жанубдан шимолга қараб икки юз лье (900 км) йўл юрсангиз бас: менингча, сиз шунда табиат манзаралари ҳам, иккинчи моҳирлар ҳам бутунлай бошқача тур олинган ишонч ҳосил қилгайсиз».

Романнинг дастлабки болбери рус тилида ҳам, ўзбек тилида ҳам қийин ўқилади. Чунки, бу чўзиқ экспозиция боз қаҳрамонларнинг қандай шароитларда ўсгани, уларнинг ўзаро муносабатларини қандай шаклландирилганлигини билдириш учун келтирилган. Мана шу болберида кейинги воқеаларни, қаҳрамонларнинг эҳтиросларини тушуниш қийин. Китобхонларимизнинг қўпчилиги, афсуски, олдиди-қоқди, қизиқерли воқеаларга ёки асарларни осонроқ тушунишди, аммо ақлдорликни кўпроқ иштишти зарур бўлган чўқур психологик, фалсафий, тарихий тасвирларни ўқиганга бардошлар етмайдди. Зотан, Балзак ушбу болбери қайта-қайта ўқиб чиққан ва завқланган: «Мени ҳайратга солган бу романи биринчи ўқишимда ҳайтовур камчиликларини топган эдим. Лекин қайта ўқишимда аввалги чўзиқликлар қаёққадир йўқолганини сезиб, ҳайрон қолдим. Биринчи ўқишимда ортиқча ва умумий туюлган жойлар энди менга жуда зарур тафсилотлар бўлиб қўрилди... Энди бу чинакам гўзал асарнинг ҳар бир сатиҳини ҳавас билан қайта-қайта ўқидан кечира боладим, асардаги ҳамма қисмларнинг бир-бирига мувофиқлиги, ўзаро боғлиқлиги ва уйғунлиги ёзувчи санъаткорлигидан ҳамда тасвирланган воқеаларнинг ҳаётини қўлдан далолат берарди...» Хасан Тўрабеков мана шу болбери мумкин қадар аниқ, равшан таржима қилган. У баъзи ўрталок таржимонлар каби сўзма-сўзликча йўл қўймайди, авторнинг фикрлар услубига, ҳар бир қаҳрамон-

нинг сўз оҳангига эътибор билан қулқол солади, ўзбек тилида шунга мувофиқ ифода воситаларини топишга уринади.

Адибнинг реалистик қудрати ана шунда кўринадики, у Наполеоннинг голларига қилс кўйганлигига қарамай, Ватерлоо жангида француз қўшинларининг мағлубиятини, Бонапарт офицерларини, жангчиларининг лоқайдлиги, кўрқоклигини гоёт ҳаққоний тасвирлайди. Еш Фабрицио чекнаётган қўшинларини қайтариб қолмоқчи бўлади, аммо уни йўлдан сўриб ташлашади.

Дарвоқе, романнинг асосий қаҳрамони Фабрициоми ёки графиня Петрангера-Сенсверинами? — деган савол туғилади. Бутун асар давомида эҳтисол, энг ақли, энг нозик таби, энг эҳтиросли, оташқалб ва жоизабали қаҳрамон графиня Сенсверинадир. Фабрицио ҳам мусаффо қалб-ли, олиқноб, эҳтиросли, кам-тарин, содда ва жасур йигит. Мана шу хислатлари учун графиня уни севиб қолади. Узининг уқасидай бўлиб қолган, жуда ёш йигитга нисбатан бу оташин севиғи фидойи қалб-ни не қўйларга солмайди, дей-ганисиз. Атрофини ёвузлар, логан-бардорлар, муттаҳамлар, виждонини пулга сотувчилар ўрб олган буюк қалбли графиня, ўзини жамиятда ёлғиз ҳис эттишни, ҳар қандай фожий ҳолатларда ҳам мардигли ва савоатини йўқотмаслигини та-саввур қилиш. Бу ҳаётда унга фақат мусаффо қалбли Фабри-циотинга мўнсаб. Йигит эса ёвузлар жамиятидаги яна бир ёлғиз, маъсума инани, покиза қалбли, илоҳий гўзал — Кле-лия Контини севади. Стендал бу романтик характери киз тақдирини, унинг қалбидagi чексиз изтиробларини, ички ку-раш коллизияларини тасвирлар

экан, чинакам қалб сеҳргари юксалигига кўтарилади. Отаси комендант бўлган қалъедоғи маъбус йигитнинг мусаффо қалби, барнолиги ва оли-жаноблиги қизни мафтун эта-ди. Отасига хиёнат қилётгани-дан изтиробга тушган қиз ўзи-ни у дунёда дўзах ўтига туши-ришига ишонади. Иккинчи томон-дан, «йигит гўзал графиняни севади», деб рашк ўтида қов-рилади. У руҳини поклаш учун севалисини умр бўйи кўрмас-ликка олт ичди. Аммо бу қасам уни шу дунёнинг ўзида каттиқ руҳий азобларга учрата-ди. Қизнинг ана шундай мурак-каб қалб кечинмалари тасвири-ни Хасан Тўрабеков чўқур эҳтиром ва назокат билан таржима қилган.

Адиб реалистик тасвирнинг кучи романдаги шахзоде Эрнесто Рауничио IV ва унинг валиҳада Рауничио V, боз ми-нистр граф Москва, либерал ра-қабри маркиса Раверси, адлия министри Реси оброзлар-ида ёрқин кўринади. Айниқас, боз министр жуда мураккаб шахс. У ақли, муғомбир, феъли кенг, танги одам. Дав-лат ишларини ўз қўлида ту-тиш учун шахзоде на-зарида ҳаммаёқни исчиқлар босиб кетгандай қилиб кўр-сетади. Номига бир-икки исчиқини тутиб, қаматади. Аммо зарур пайтда ҳур фикр-ли одамларини қўлаб-қуват-лайди. Унинг нутқи журъат-киноя, қочиримларга бой экинглиги таржимода ҳам се-зилиб туради.

Романда яна бир романтик қаҳрамон — озолик иши учун фидойи курашчи, та-зикилардан қочиб, ўрмонда қароқчи бўлиб юрган буюк шир Фернанде Пулла образи бор. Балзак бу ажиббиз шир образини ҳайратлениб, уни «Еш Италия жабрайиде», «Революциянинг авлиёси Павлино», деб атаган. У «Пла-но Ферренте» — чинакам поэ-ма, лорд Байроннинг «Корсарри» дан ҳам алоо поэмадари» деб ҳайқирган эди. Бу образ тасвирдоғи фожий оҳанг, романтик руҳ, нозик нафосет-ни таржимода ҳам аниқ ҳис этамиз.

Таржимон русча нашр ме-тидан узоқлашиб кетмаслик ни-ятда тилда гоёт аниқликка

интилади. Аммо бу интилиш баъзи фикрларда сўзма-сўз-ликни, ўрилди нотабиллигини келтириб чиқаради. Бир неча сатиҳда исчиқ Яноби из-дошлари яқинчиликлар деб олганини тўғри эмас. Баъзи иборалар гафга тегади: «ма-лоҳобетли чол», «сулукатли йигит», «қавлаш ишлари» (қчазу ишлари) деб оли-гани маъқул эди.

Аммо бадий таржима тари-ҳида қоладиган йирки дурдона асар таржимаси-ни бундан кўра яқинроқ чи-қариш истаги ўқувчинг ҳам, таржимонинг ҳам доимо тари-ҳий қилмасликларга қармай, му-ҳаррир Хайрулло Эргашевнинг меҳнатини ҳам қадрлаш керак. Аммо у таржима тақ-ририни янада яқинлаштириш мум-кин эди.

«Истеъдодлар Ватани — Эркинликдир», — деган эди буюк француз шоири Андре Шенье. Француз умуман жаҳон адабиётида Гога ва Балзак каби деҳо санъаткор-ларга яқин турайдиган Стен-дал ҳам ўз икоидида ҳам-ша эркинликка интилган одам-ларни қўйлади. Ижодидагина эмас, ҳаётда ҳам доимо эрк учун курашди. Еш Стендал кўпчилик оташқалб ишлар қилди, аввалги Наполеонни Европа халқларига озолик келтирувчи буюк халоскор деб севади, унга таъзим қилди, унинг армияси сарбиди жангларда кетдиши, Шима-лий Италияни австрияликлар рақибидан озод қилиш учун курашди. Кейинроқ, у Франция армияси сарбиди Россияга келиди, рус халқи-нинг ватанпарварлигига қойил қолди. Наполеон давлат тепа-сига келган демократия го-ларига садоқат кўрсатма-ди, империя тузашга қизи-қиб кетди. Стендал «Қизил ва қора», «Парма ибодатхо-наси» романиларида иш қаҳра-монларининг драматик тақдир-ларини кўрсатар экан, улар-нинг императорга оташин муҳаббатини ҳам, бу му-ҳаббатнинг сўнишини ҳам тас-вирлади. Бу икки роман тар-жимонини Хасан Тўрабеков француз адабиётининг, тарихи-ни яқин билиди, шунинг учун ҳам у ана шу машаққатли иш-га журъат қилган.

Маҳкам МАҲМУДОВ, Мухаммадҷон ХОЛБЕКОВ, Филология фанлари кандидлари

ОБУНА ҚАНДАЙ БОРМОҚДА?

Республикада газета ва журналларга обуна бўлиш қизинг давом этмоқда. Шу кунларда «Союзпечать» ходимларининг қўли қўлга тегадими, алоқа бўлим-лари обуначилар билан гап-дап суҳбат қилишмоқда. Бу кунларда «Союзпечать» ходимлари фаолияти боғлиқлигини яқин билишимиз. Маълумки, ҳар бир газета-журналга, жум-ладан, «Ўзбекистон адабиё-ти ва санъати» газетасига ҳам обуна чекланмаган ми-қдорда барча алоқа бўлим-ларида қабул қилинади. Лекин ўтган йилги обуна тузилаш масъуллари редак-циядаги кўпчилик шикоят хатлари келди. Уларда, масалан, план, ажратилган миқдордаги мулкато тўлиб қолганлиги тўғрисида «Ўзе-бекистон адабиёти ва санъати» газетасига ёзилмаган қол-ганликларни баён этилган эди. Редакция бундай ши-коятларнинг олдинчи шикоят-чи, қўпгина обуначиларга ёрдам беришга ҳаракат қил-ди. Бу йил «Ўзбекистон ада-биёти ва санъати» бўлимларида шу каби камчиликларнинг олди олиниши зарур тора-ти таъбирлар белгилашни за-рур. Обунани узоқоқлик билан ўтказишда партия, совет, насоба союзи, комсом-ол ташкилотлари яқиндан ёрдам беришлари лозим.

«Насоба опани кўпдан бери танийман. У 128-алоқа бўлимининг меҳнатсевар, жонқувар ходимларидир. Газета-журналлар, хат-ха-барлар тўлдирилган оғир сумманни елкасига осиб кўп қаватли уйлор ораб юрганни кўриб, ўз насобага меҳр қўйганлигига иқроқ бўлганим, — деб ёзди тош-кентлик газетчи С. Шукро-ров. — Ҳоҳ қор-ёғини, ҳоҳ иссиқ, ҳоҳ совуқ кун-лар бўлмасин, барбир, Насоба Маннопова газета-журналларни обуначиларга вақтида етказиб беришга интилади. Шунинг учун ҳам каттао кичик уни ҳурмат қилади».

— Бу йил, — деб ёзди Чуст районидagi 11-мактабнинг она тили ва адабиёти ўқувчиси А. Зоиров. — Обуна ишлари ўтган йилга қараганда 15 кун аввал ту-гарган. Халқ маорифи ходимларини, айниқас, ўқи-тувчиларни матбуотсиз та-

саввур қилиш қийин. Ада-биёт газетаси мактабимизда-ги ҳар бир ёш ўқувчи-нинг яқин дўстга айланган. А. Сотибодиев, М. Қурбо-нов, Д. Аҳмадалиева, Ш. Тожиев ва бошқа ўнлаб ўқи-тувчиларимиз марказий газе-та ва журналлар билан бир-галликда «Совет Ўзбекисто-ни», «Ўқитувчилар газете-си», «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газеталарига, «Шарқ юлдузи», «Саодат», «Ешлик» каби журналларга обуна бўлдилар. Хуллас, Ўзбекистондаги 11-синфий йиллик мактабда обуна қилиш 150 процентга ети-зиб бажарилди.

— Коллективимизнинг барча аъзолари (яъни, 56 киши) «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасига 1988 йил учун обуна бўлди, — деб хабар қилди М. Бозо-рова Косовсий район мар-казий кутубхонасидан. — Истагимиз, газета саҳифа-ларида кутубхона иши, илгор кутубхоначилар ва уларнинг иш тажрибалари ҳақида маълумотлар бериб берилса. Тинимсиз келиб турган бундай ўрнили тақлифлар, истанлар, мулоҳазалар бил-дирилган хатлар кишини қувонтиради, албатта. Лекин гап ҳозир ютуқлар ҳақида эмас, ақсинача обуна ишда нуқсонлар ҳам йўқ эмасли-ги хусусида. Алоқа бўлими хизматидан обуначилар ҳам-ма жойда бирдек хурсанд-микан? — Мен, — деб ёзди, Нишон район «Ле-нинобод» совхозидан Д. Раҳимов, — қўлаб газета-журналларга обуна бўлдим, лекин «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасининг апрель, май, июль ойлари-даги айрим сонларини оло-май қолдим. Алоқа бўлими-дан бориб сўриштирсам, «Союзпечать»дан беришма-ган, деб айтишди.

Чиноз район, Охунбобоев номидаги колхоз аъзоси Насоба Султонобова ҳам редакцияга йўллаган макту-бда газетанинг айрим сон-ларини ололмаганини ёзган. Ховос район «Фарҳод» со-вхозидан хат йўллаган А. Худойбердиев ёзди: «Ҳаф-талик газетани интиқлик билан кутамиз. Унда дадил қўтарилаётган проблемалар, ҳаётимизда учрайдиган кам-чиликлар иш юритишдаги бюрократизм, лавозимини сунистеъмол қилувчи айрим раҳбарларнинг ва бошқа нуқсонларнинг фож этили-ши бизга маъқул. Лекин газетани вақтида ололмаст-гимиз бизни равижитмоқда.

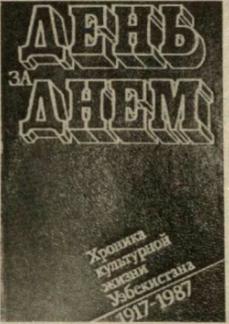
ХАТЛАР ВА ОММОВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ

Муголаа. С. МАҲКАМОВ фотоси

МАДАНИЙ ҲАЁТИМИЗ ЙИЛНОМАСИ

1975 йили Гафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриётида «Ярим аср йилно-маси. Ўзбекистоннинг ма-даний ҳаёти саналари (1924 — 1974)» китоби босилиб чиққан эди. Яқинда ана шу нашриётда «Кун-баку. Ўзе-бекистоннинг маданӣ ҳаё-ти саналари. 1917 — 1987» китоби нашр этилди. Бу кит-об ўша асарнинг тўлғатил-ган ва республикада ма-данӣ ҳаётида 1987 йилнинг апрель ойида содир бўл-ган воқеалар ҳақидаги ма-ълумотлар қўшилган янги нашридир.

Маълумотлар, фактлар келти-рилди. Ўзбекистон маданӣ ҳаёти-нинг бу қадар кенг манзара-сини яратишда китобнинг автор-тузувчиси ёзувчи Вла-димир Тюрков марказий ва маҳаллий давлат архивлари-даги ҳужжатлардан, 1917 — 1987 йиллардаги вақтли матбуот маълумотларидан, илмий асарлардан кенг фой-даланган. Бу фойдала китобни ва-рақлар эканлиги, Совет ҳоқи-мияти йилларида серкуёш республикада янги — со-циалистик маданӣ ҳаётини, йил сайин эмас, балки кун сайин шаклланиб, тарақ-қий топиб бораганига яна бир бор амин бўламиз. Мана, маданӣ ҳаётимиз-

да содир бўлган баъзи уну-тимас воқеалар: 1917. Ҳама «Бой ила хизматчи» драматини ёзди; 1918, 21 апрель. Тошкент-да Туркистон халқ уни-верситети очилди; 1918, 10 май. Туркистон республикаси ХНСнинг ахбор-от бюроси (ҳозирги ЎзТАГ) ташкил қилинди; 1918, 21 июнь. Тошкентда «Иштирокчи» (ҳозирги «Совет Ўзбекистони») газе-тасининг биринчи сон чик-ди.

Мудди шу йили яна жуда кўп маданӣ воқеалар содир бўлди. Жумладан, Ҳамаза биян Маннон Ўғрунинг те-атр труппалари тузилиди. «Маориф» журналин чика бошланди. Тошкентда Марка-зий Бадий музей(ҳозирги Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейи) ташкил этил-ди.

Еш совет республикаси ма-данӣ таълим шарафли вақти-дан янги маданиятнинг тар-қилишига кўра, кутубхоналар очилди, нашриётлар ташкил тоиди, пролетариатнинг доҳийси В. И. Ленинга ҳайкаллар ўр-натилди... Бугун бутун дунё тан олган социалистик ўзе-бек маданияти шу тарихга ўси-б-уланган, намол тоиди.

В. Тюрковнинг «Кун-ба-ку» китоби Ўзбекистон ма-данияти билан қизиқувчилар учун зарур қўланмадир.

В. УСТИНОВ

БОР ЭКАН-ДА, ЙЎҚ ЭКАН, оғ экан-да, тўқ экан, шу гулгул-бахтиёр за-монда. Бўка деган томонда бир зотим хотин ишар экан. Унинг исми Мунаввар экан, аммо қора қилмишлари бис-ер, бундан эл беозор экан. У ўзи туққан болаларни бе-ҳад суяра, лекин ўғайларини — иккинчи эрининг ўғил-қизларини сира ёқтирмас экан...

Ажабланманг, ҳурматли газетхон! Мен сизга эртак айтганым йўқ. Лекин, қошқийди, ақл бовар қилмас бу муддиси воқеа ўтмишдан қолган бир эртакка айлан-саю, охири фақат ахшилик, згулик билан тугаса. Қош-қийди, ҳеч бўлмаганда, но-хуш бир туш бўлиб қиссаю, ҳамма-ҳаммасини осонгина унутиб қўя қолсан. Афсус, миян афсус, бу чўпчак ҳам, афсона ҳам эмас — ҳақи-қат! Ҳақиқат бўлганда ҳам ўта аччиқ — чин ҳақиқат!

Равот пахта тайёрлаш пункти ўт учирувчиси Алим-бой Нишонбоев 1974 йили Гулбуви Йемли кўкороллик қизга уйланган. Лекин асал ойн тугар-туғамас ке-лин-куёвнинг орасига нифоқ тушди. Алимбой хотинининг ҳар бир ҳаракатидан нуқсон ахтара бошлади. Утирса ўпоқ, турса сўпоқ, деди. Ўғирлик итгадан бошланади, деганларидек, майда-чуйда гаплар бора-бора катта жан-жалларга айланди. Алимбой пашшадан фил ясаб, хотини-ни ҳақоратлаша, дўшос-лаша оdatланди. Гулбуви ҳаммасига чидади. Фарзанд-лар кўрсан, эрим қулоли бо-ларини, турмушимиз энгга тушиб кетар, деб ўялади. Янглишган экан. Ондада бир эмас, уч фарзанд туғил-са-да, Алимбой инсофга ке-лмайди.

Начора, инсон иродаси тош эмас. Ҳар қандай сабр-тоқатнинг ҳам чегараси бў-лади. Улуқисиз хўрлашлар ва калтаклашлардан беизан Гулбуви ҳаммасига бир йўла отак силтади. Наҳд келган-да — ақл кетар қабилдан-лиш тушди. Болаларининг олти яшар Шаҳватнинг, ун-дан уч ёш кичик Нафеса-нинг, ҳатто 11 ойлик Адо-латнинг ҳам тақдирини ўй-ламади. Учаласини ҳам эри-га-теглаб кетди.

Бургага ачтин қилиб кўр-па куйдиришда Алимбой ҳам Гулбувидан қолшмади. Хо-тинига ўзининг кимлигини кўрсатиб қўйиш мақсадида фарзандларини таңхо тар-бияломоччи бўлди. Аммо кўнглининг қўчаси қенг экан, кўп ўтмай ўга ёр ис-таб қолди. Аҳқидан воз ке-чиб, 1984 йили қайта уйла-ди.

Мунаввар Алимбой билан қамқинлоқ эди. 1975 йили тожикистонлик Абдулла Қос-имовга турмушга чиққан, ик-ки болани бўлган, муросаси келишим эри билан ажраш-тирилди. Алимбойнинг қиз-ларини ҳам эргаштириб кел-ди. Аввал бошда ҳаммаси нагза тушгандек, иккин йилча аёлисиз хувиллаб қолган хо-

надонга қайтадан файз кир-гандек эди. Энди Алимбой-нинг кенг ҳовлисига ҳақиқий ота ва она меҳридан бевақт жудо бўлган беш болакай бирга-бирга ўйнашарди. Улар-нинг гўдақларча беғубор кулгуларини, шўх-шодон қийқириқларини эшитиб, Алимбой билан Мунаввар-нинг қариндош-уруғлари, та-ниш-билишлари зимдан қу-вонишарди. Эр-хотиннинг инкаласи ҳам ҳаётда бир мартадан қоқилишган, энди қатинчи ҳам пуфлаб ичи-шар, энг муҳими, болалар-нинг кенгтик бахти битиб ке-тар, деб ўйлашарди.

АФСУС, кўпчиликнинг орзу-умиди сароб бўлиб чиқди. Мунаввар турмуши-нинг паст-баландига тан бер-гисиз келмади. Юрагиди Алимбойнинг хотинига нис-батан рашк уйғонди. Алами-ни ундан қолган беғуноҳ но-расидалардан олшига аҳд қилди. Булар-бўлмастга зуғум турткилайдиган, зуғум ўтказадиган одат чиқарди. Айниқас, бирор тил, жажжи

ВАХШИЙЛИК ҚУРБОНИ

Адолатни кўришга кўзи йўқ эди. Уни тинимсиз қаргар, аёвсиз урарди. Оқибатда қизалоқ бераҳм овчи таъзи-кага учраган оҳудек хўнрақ бўлиб қолди. Ўзинг кўнгли-ни янада қўшиб, ўйсинқорлик-лари бутунлай йўқолди, кўз-ларига мунг қўйди. У ўган онанинг амнрона овозини ҳар эшитганда юраги зирил-лаб тош қотарди. Бошига калтак тушганда эса овоз чинариб ҳам йилғолмасди. Фақат отаси ишдан қайтган-да ҳадиссираси бироз йў-қолар, бутун вужуди билан уни талпинарди.

Лекин ота бепарво, лоқайд эди. Қўзи очик тўрт мучаси со бўлса ҳам қалби кўр, қулоғи нар эди. Алам-задалини тўғайли ўз пушти қамардан бўлган болалар-нинг тақдирини билан қизиқ-мас, хотинининг ноқўя хат-ти-ҳаракатларига эътироз билдирмасди.

— Нима бало, жинглидо-нинг ўпкони бўлиб кетганим, Адолат ўлгур! Эртдан ке-чига қавашганим-қавашган. Илоё, еган-ичганин юқмас-ни, захарга айландим. — Мунавварнинг энг «ширин сўзи» шу эди. Кейинчалик қизалоққа азоб беришининг янги-янги усулларини ўйлаб топа бошлади. Дебоҳасига бир неча бор унинг озгиза иссиқ сув қўйди, баданига темир қиздириб босди. Бир жойда қимирламай ўтириши учун бўйнига темир осиб қўйди. Кейин эса...

Бу қандай ваҳшийлик, қандай пастқиликки, ўғай она халқи оқ-қорани ажрата олмайдиган мураккаб риз-қини қийди, у еган бир бур-да нончи ҳам кўп қўрди. Овқатдан қисш мақсадида қорнини латта-пўтталар би-чакса бориб тушди. Қалов-

ЛОҚАЙЛИК

Ойбек номидаги Ўзбеки-стон ССР халқлари тарихи музейига кирган киши гўё асрлар билан суҳбатлаш-гандек бўлади. Музей ибти-доғи жамоа даврига оид қил-ма-хил экспонатлардан бошланади. Тарихга оид топилмаган дид билан жо-лаштирилган. Лекин тушу-ниш матниси уларнинг қимматини англаш мумкин. Экспонатлар қайси даврга оид ва қаредан топилганли-ги рус, ўзбек тилларида ёзиб қўйилган. Афсуски, бу ёзувлар қўпича ошдан чиқ-қан тошга ўхшаб тишини-га тегади.

Биринчи залинни бурча-тидаги макетада XVI асрда қалъа тасвирланган бўли-б, унинг ёнида шундай ёзув бор: «Қазинининг умумий қўриғини. Жон Бош-Қалъа манзили. Эрамиздан олдин IV — III мингйиллик». Бун-и қандай тушуниш мумкин? Залларни айланганда яна қўлаб хато ёзилган сўзлар-га дуч келиди. Масалан, 6-7-залларда «қўй қирилган қадимги истехкам», «сак ва массагет халқлариди-ни кики ибтидои култ қуёш ва сув ёки олов

куюнчак газетимиздан хатлар

ва сув култи маъжуд бўл-гандир». Бундан ташқари, тиниш белгилар тушиб қол-ган «кўзголон», «халқлари-да» каби сўзалар ҳам учра-йди. Тарихий музейга қанча-қанча меҳмонлар келади. Улар савдонларча ёзил-ган сўзларни кўриб қулиш-майдими? Наҳотки, бу ик-кинчи кичик тоқсталри тўғри ёзиб қўйишнинг иложи бўл-маса? Менингча, бу — му-аёвдан ўрғонларнинг ло-қайдлиги оқибатидир.

Ҳ. ОДИЛОВ

ЕСЕНИНГА БАҒИШЛАНДИ

Сергей Есениннинг уй-музейида шоир ижодига ба-ғишланган аъваньявий ки-но-тобонлик бўлиб ўтди. Унда филология фанлари канди-дати С. Зинин, ёзувчи С. Бринских, адабий жамоати-чи

лик вакиллари қатнашдилар. Китобхонлик музей ди-ректору В. Николок Гафур Гуломнинг қуйдаги сўзла-ри билан очди: «Рус шоири Сергей Есенин айниқас биз-га, ўзбекларга яқин ва қадр-дондир. С. Есенинда Шарқ ва Шарқ шоирларига, шу билан бирга, унинг шетри-яти илтиҳиш ниҳоятда қуч-ли эди». Унинг «Мен сиз-

СУҲБАТЛАР, УЧРАШУВЛАР

ИЖОДИЙ ЗАМИН

Темур КАИПОВ

Кино санъатига Улуғ Октябр социалистик революцияси талаб қозонган кунлардан оқибатда...

жонлантириш воқелидан узоқлашиб кетишга олиб келади. Бу ҳол фильм ижодкорларига қийинчиликлар туғдиради...

берганини тадқиқ этишни вазифа қилиб қўйдилар. Янги фильм бу борада тўққизинчи асосий фактларни томошабинга ҳаётияти...

фильмлар мавзун ва руҳи жиҳатидан бир-бирига яқин. Улар асосан, давримиз овози...

Тинчлик учун кураш, хўжалик механизмини қайта қуриш, қотиб қолган, эскирган ва ўз обрўйини йўқотган ақидлардан воз кечиш...

Узбек кинопублицистлари замондошларимизнинг яратувчилик кудратини киноленталарга муҳриллаш борасида эътиборга...

Улуғ Октябр социалистик революцияси туғайдики руҳи берган ижодий ўғаришлар жамият ҳаётига...

Ижодкор — ишчиларимизнинг кундалик турмушини кузатиб, образли киномаъража шаклида бадий таҳлил этилади...

Кейинги йилларда яратилган кўп фильмларда танқидий элементлар яққол кўзга ташланмоқда...

Суратта олувчи ижодий группа олдига саксон йил орта назар ташлаш ва ўша даврдаги Туркистонни тасаввур этишдек вазифа тулар эди...

Узбекистон ССР Илмий-оммабоп ва ҳужжатли фильмлар тўғрисида суратта олиш тугалланган «Муқаддима» фильми Туркистонда 1905—1917 йиллардаги воқеаларга бағишланади...

рассоми Александр Волков ижодига бағишланган бўлиб, ўлкаимиз тарихи зарварларини қайта кўриб чиқиш имконини беради...

Халқимизга мавзун бўлган «Ханда» сатира ва юмор ансамблини қайта тиклаш — замон талабидир...

«ХАНДА» ҚАЙТА ТИКЛАНИШИ КЕРАК!

Бир пайтлар М. Қорйқубов номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Узбек Давлат филармонияси қосида ташкил топган «Ханда» сатира ва юмор ансамблининг турли мавзудаги ажойиб кўй-қўшиқлари, ичанкузи хандалари кўпчилиги санъат мухлисларига яхши таниш эди...

Бинлар билан тез-тез учрашув имконияти бўларди. Негадир кейинги йилларда «Ханда» ансамбли қўримай қолди...

унинг мухлислари янада кўпаярди. Шундай экан, уни қайта тиклаш мақсадга мувофиқдир...

Мухаммад АЛИ, Бердақ номидаги ҚДАССР Давлат мукофоти лауреати, Олим ҚУЧҚОРБЕКОВ, Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими...

БИЗНИНГ ТЕЛЕАНКЕТА

- 1. Утган ойда қайси кўрсатув сизга кўпроқ ёқди?
2. Қайси кўрсатувдан кўнглингиз тўлмади? Негача?
3. Сизнинг тақлифингиз?
1. Т. Пўлатнинг «Ичкүё» асари асосидаги видеофильми сентябрь ойидаги яхши кўрсатув деб ҳисоблайман...

- 1. Утган ойда нисбатан олганда яхши кўрсатувлар кўп бўлди. Бу ҳақда гапирганда, аввало, «Ичкүё» видеофильми тилга олиб ўтиш керак.
2. 20дан 50 минут ўтганда берилганда дам олиш концертини тинглаш оиламиз аъзоларига одат бўлиб қолган...

- 1. Утган ойда намойиш этилган «Сеннинг замондош» кўрсатувига менга маъқул бўлди.
2. 20дан 50 минут ўтганда берилганда дам олиш концертини тинглаш оиламиз аъзоларига одат бўлиб қолган...

КИНЕМАТОГРАФИЧЛАР СОЮЗИДА

Узбекистон ССРда ўтган Украина ССР адабиёти ва санъати кунлари давомида республика ижодий соҳаларида украинлик театр арбоблари, рассомлар, кинематографчилар, композиторлар билан учрашувлар бўлиб ўтди...

Республика Кинематографчилар союзидаги учрашувлар кун тартибига қўйилган масалаларнинг жиҳдийлиги билан ажралиб турди...

КОМПОЗИТОРЛАР СОЮЗИДА

Узбекистон ССР Композиторлар союзида украинлик музика ижодкорлари зўр хурсандчилиги билан кўриб олди...

Украин рассомлари ва ҳайкалтарошлари асарлари кўргазмасидан экспонатлар.

РАССОМЛАР

Украина ССР адабиёти ва санъати кунлари ўтаётган давларда Украина рассомлари ва халқ амалий санъати асарлари ҳам кенг кўлабда намойиш этилди...

СОЮЗИДА

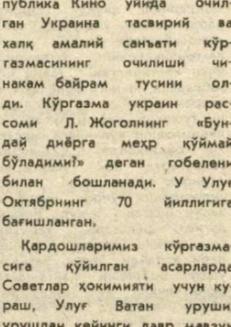
Украинлик меҳмонлар Узбекистон ССР Кинематография Давлат комитетида, «Узбекфильм» киностудиясида қабул этилдилар...

Украин рассомлари ва ҳайкалтарошлари асарлари кўргазмасидан экспонатлар.

ТЕАТР АРБОБЛАРИ СОЮЗИДА

Украинлик сахна усталари Украина ССР Театр арбоблари союзида СССР халқ артистлари — Берноре Кориева ва Ойимхон Шомуротова бошчилигидаги санъаткорлар кутуб олдидир...

Украин рассомлари ва ҳайкалтарошлари асарлари кўргазмасидан экспонатлар.

Меҳмонларга Алишер Навоий номидаги Узбекистон ССР Давлат академик Катта театри ва Тошкент оперетта театри артистлари томонидан тайёрланган театрлаштирилган томоша ҳамда концерт намойиш этилди...

Украин рассомлари ва ҳайкалтарошлари асарлари кўргазмасидан экспонатлар.

ЖАНГОВАР ДЎСТЛИК

Украина ерларидида дахшати уруш йилларини ҳаёлидан ўтказмаётган ҳар бир киши душманга қарши курашда тобланган жанговар дўстлигини бир умр унутмаслиги турган гап...

Украина ерларидида дахшати уруш йилларини ҳаёлидан ўтказмаётган ҳар бир киши душманга қарши курашда тобланган жанговар дўстлигини бир умр унутмаслиги турган гап...

Украина ерларидида дахшати уруш йилларини ҳаёлидан ўтказмаётган ҳар бир киши душманга қарши курашда тобланган жанговар дўстлигини бир умр унутмаслиги турган гап...

РЕДАКЦИЯДА

Утган ойдаги таълиқлардаги кўрсатувлар ҳақида кўп-кўп хатлар оқибди. Уларда асосан ижодкорларнинг сизга қўйган саволлари билан жавоблар берилди...

Утган ойдаги таълиқлардаги кўрсатувлар ҳақида кўп-кўп хатлар оқибди. Уларда асосан ижодкорларнинг сизга қўйган саволлари билан жавоблар берилди...

Утган ойдаги таълиқлардаги кўрсатувлар ҳақида кўп-кўп хатлар оқибди. Уларда асосан ижодкорларнинг сизга қўйган саволлари билан жавоблар берилди...

М. ЗОКИРОВ

Утган ойдаги таълиқлардаги кўрсатувлар ҳақида кўп-кўп хатлар оқибди. Уларда асосан ижодкорларнинг сизга қўйган саволлари билан жавоблар берилди...

Утган ойдаги таълиқлардаги кўрсатувлар ҳақида кўп-кўп хатлар оқибди. Уларда асосан ижодкорларнинг сизга қўйган саволлари билан жавоблар берилди...

Утган ойдаги таълиқлардаги кўрсатувлар ҳақида кўп-кўп хатлар оқибди. Уларда асосан ижодкорларнинг сизга қўйган саволлари билан жавоблар берилди...

санъат оламида

«ШАРҚ ЮЛДУЗИ» — 1988

Восит САЪДУЛЛО

Таниқли шоир, драматург, кенес газалхон Восит Саъдулло

ШАРҚ МУЗИКАСИ АБАДИЯТИ

Самарқандда музикашуносларнинг III Халқаро симпозиуми кеча ўз ишнини تامомлади. Унда жаҳоннинг 25 мамлакатидан 500дан ортиқ музикашунослар ва ижроичилар қатнашди. Симпозиум иштирокчилари орасида Европанинг кўпгина мамлакатлари ҳамда АҚШдан келган музика мутахассислари бор. «Хозирги музика маданиятида Яқин ва Урта Шарқ халқлари анъаналарининг ҳаёти» деб номланган бу симпозиумда танқидий ўзбек музикашунослари олимларидан Тўхтасин Фафурбеков, Отаназар Матқубов, Александр Юмаев қизиқарли докладылар қилдилар. Бу докладылар анжуман қатнашчиларида катта таассурот уйғотди ва кўпчилигининг баҳс-мунозараларига асос бўлди. Шунингдек, Шарқ музикасига оид қатор масалалар давра суҳбатиде атрофлича муҳокама қилинди.

— Самарқанд анжуманлари Шарқ халқлари музика санъати ривожига улкан ҳисса қўшапти, — дейди симпозиум ташкилий комитети раиси, СССР композиторлар союзи правлениеси секретари Р. Қосачева. — Уни ҳақли равишда халқлариниз ўртасида маданий дўстлик алоқаларини мустақамловчи ва янада ривожлантирувчи қудратли куч дейиш мумкин. Музика тили қанчалик мураккаб бўлмасин, лекин уни ҳар қандай халқ тез тушуниб, қалбдан чуқур англаб етди.

Дарҳақиқат, бундай суҳбатларни ҳар бир анжуман қатнашчисидан эшитиш мумкин. Бир ҳафта давомиде кўҳна шаҳарнинг Шердор мадрасаси ҳовлисида, Самарқанд музика симпозиуми музикашунослар, ижроичилар ва куй-қўшиқ мухлислари қалбидан чуқур ўрин олди.

Журналнинг бош редактори Уткир Ҳошимов билан суҳбат

ЖАВОБ. «Шарқ юлдузи» журнали маълум маънода ўзбек адабиётининг кўзгуси саналади. Журнал кейинги йилларда янада оммалашиб кетди. Бунинг асосий сабабларидан бири, меннингча, чиқатиш асарларга талабчанликнинг кучайганидир. Албатта, бундай муносабат ҳамма қаламнашларга ҳам хўш келармас керак!

ЖАВОБ. Шубҳасиз. Табиийки, ҳеч ким ўзининг эътиборини ёмон демайди. Лекин буш асарни босиб минглаб журналнинг халқасини киргизилган кўра, битта ёки ўн та ҳамкасбимизни ракинган маъмулроқ. Негаки, китобхон учун яхши, ҳаяжонга солаётган ҳамма қаламнашларга бирдек талабчан бўлишга тўғри келади. Бундан ташқари, адабий журналлар фақат битта адабиётнинг кўзгуси бўлиб қолаётгандагина қардош халқлар ва жаҳон адабиётининг энг яхши намуналари бундан кейин ҳам ёритилади.

ЖАВОБ. Ҳаётимизда қайта қуриш ва жадаллаштириш жараёни борапти. Бу масалалар журналда қандай акс этади!

ЖАВОБ. Маълумки, қайта қуриш ва жадаллаштириш бадий ижода халқ ҳўжалигининг бошқа соҳаларига нисбатан ўзгачароқ тарзда намоён бўлади. Бадий асарнинг бош таъдиқ объекти — ҳаммиси инсон, унинг қисмати, бахт ва кулфатлари, кураш ва интилишлари. Бироқ қайта қуришнинг бадий ижода, ёзувчи меҳнатига бевосита алоқаси бор. Бу — аввало, ҳаётни бўяб-бежамасдан, бутун мураккабли билан тасвирлашдан, ёрқин асарлар эшикдан иборат. Бинобарин, ҳар бир қаламхон аввало ўзига талабчанликни ошириши шарт. «Шарқ юлдузи» журналида барча қаламхонларга бирдек талабчанлик билан ёндашларедим. Журнал учун ўз асарининг қўл-ёзмасини танқид этган муаллимнинг каттакичилиги, машҳур ён намунашур, «таниш ёки нотаниш» йўқ.

Жадаллаштириш масаласи ҳам ижода ўзига хос йўлдан бориши табиий. Жадаллаштириш — «бозори чақон» мавзуда шовша-пиша асар ёзиш ва бундай асарни эълон қилиш дегани эмас. Бадий асар — тирик вужуддек гап. Чала турган бола эса маъруҳ бўлади. Аммо дунёга келган яхши асарни «тоғи» борица тезроқ ўқувчига етказиш керак. Журналнинг бу борада

Партияимиз қайта қуришни кенг демократия, ошкоралик билан қўшиб олиб бораётгани бежиз эмас.

Партияимиз қайта қуришни кенг демократия, ошкоралик билан қўшиб олиб бораётгани бежиз эмас. Демократиянинг бузилиши, рост гапни айтишга ҳайқийш мамлакатимиз ривожига кўп йиллар тўғаноқ бўлиб келди. Яқин яқингача талай мавзуларда ёзиш «номомбул» ҳисобланар эди. А. Твардовскийнинг «Хотира ҳўқуқи» достони йиғирма йил давомида эълон қилинмай ётган. Машҳур рус совет шоираси Анна Ахматованинг «Марсия» асари эллик йил мобайнида нашр этилмаган. 1988 йили бу асарлар таржимаси «Шарқ юлдузи»да эълон қилинади. Шаҳса сийғинишнинг фожияли оқибатлари ҳақида ҳўқис қилувчи, ҳаяжон ва эътиробга тўлиқ асар — А. Рибаконининг «Арбат болалари» романи рус тилида яқингача чиқди. Келгуси йилда ушбу романдан ҳам энг характерли боблар эълон қилиш режалаштирилган. Редакция портфелида В. Карповнинг «Сарқарда» романи таржимаси, «Жаҳон адабиёти дурдоналари», «Ҳўқислар ҳазинаси» рубрикалари остида ёритиш мўлжалланган талай асарлар бор.

Табиийки, «Шарқ юлдузи»да биринчи навбатда ўзбек адабиётининг асарларига кенг ўрин берилди. Келгуси йили А. Мухтор, С. Аҳмад, П. Қодиров, О. Екубов, Мирмуҳсин, У. Усмонов, М. Бобоев, М. Мўхаммад Дўстининг янги роман ва қиссалари, адабларимизнинг яхши ҳўқисларини ёритиш ниятидими. Келгуси йили қоралқоп ёзувчи ва шоирлари, шунингдек, республикамизда яшаш ижод қилаётган рус, қримтатар, уйғур адабларининг асарлари ҳам журналнинг эътиборига ҳавола қилинади.

Шеърят мухлислари Зулфия, Шўқрулло, Э. Воқидовнинг янги шеърли туркумили, Абдулла Ориповнинг «Дилороз» достони, Римма Казекова, Ҳ. Ҳўдобердиева, Қ. Раҳимовнинг янги шеър ва достонлари билан танишадилар.

Кейинги йилларда адабиётимизга кўчи, илмиди, Абдулла Қаҳҳор ибораси билан айтганда, шижоатли ёшлар авлоди кириб келди. Ш. Раҳмон, У. Азимов, А. Суян, М. Солих, Х. Даврон, М. Кенжабоев сингари шоирларнинг журналда эълон қилинган туркумилига ўқувчилардан кўплай хатлар келаяпти. Келгусида ҳам «Шарқ юлдузи» саҳифаларида бу ва бошқа қаламхонларнинг энг яхши асарлари эълон қилинаверади.

Журналхонларимиз — жаҳон адабиётининг дурдоналари — Ж. Байроннинг «Дон Жуан» (инглизчадан таржима) достонидан парчалар, Г. Лорка шеърларини (испанчадан таржима) ўқийдилар.

Партияимиз бугунги ошкоралик эомонида 20-йилларда ижод қилган, Сталин шахсига иғиниш даврида таъдиқба учраган талай истеъдодли адиблар, жузлардан, Чўлпон Фитрат ва бошқалар меросини чуқур ва объектив ўргангани, уларнинг асарларидеги фазилат ва нуқсонларни холис баҳолашни талаб қилмоқда. 1988 йилда 20-йиллар адабиёти вақилларининг энг сара, бугунги кунда ҳам қимматини йўқотмаган асарлари журналда эълон қилинади.

ЖАВОБ. Публицистика — шу куннинг рўқини акс эттирувчи ҳўқиривоб соҳа. Янги йилда журнал «Саҳифаларда» ани шу жанрда берилмаган материалларга қайси муаммоларга кўпроқ эътибор қаратади!

ЖАВОБ. Ҳа, бугунги қайта қуриш даврида публицистиканинг хизмати беқис. Афсуски, ялтироқ шоирлар, дабдал-воқиллар авж олган йилларда публицистика деганда асосан мақтовлар билан тўйиб-тошган ҳавоий оқерилар тушулар эди. Ҳўзир ҳамма гапни рўй-рост айтиш замониде талай публицистларнинг журналхонларининг ўзлари ўртага ташламоқдалар. «Журналхон тақлиф қилган мавзу», «Ечимини кутаётган муаммолар» рубрикалари остида ерга меҳр, давлат қабули сингари жиддий муаммолар ҳақида давра суҳбатлари, оилада ажралишларнинг нега қўлайиб қетаётгани, гўйхандлик фожияси, қонун ҳўқисчиларининг ўзи нима учун бёззан қонунни бузаятгани ҳақида проблематик оқерилар эълон қилинади. Редакция портфелида таниқли партия ва давлат арбоби Нуриддин Акрамович Мўхаммаднинг «Йиллар ва одалар» номли хотиралар китоби турбиди. Мазкур асар халқий фактларга бойлиги билан журналхонларни ҳаяжонга солиштига ишонамиз.

Журналнинг яқин сонларида Орол муаммосига бағишланган давра суҳбати эълон қилинади. Бу масалага алоҳида тўхталишимизнинг боиси шундаки, Орол деген муаммоси бутун Урта Осиёнинг, қолаверса, мамлакатимизнинг катта проблемаси бўлиб турбиди. Урта Осиёнинг ҳаёт-маҳотти бу муаммага кўп жиҳатдан боғлиқ. (Мен буни ваҳима

САВОЛ. Танқид ва адабиётшунослик проблемалари, адабиёт ўқитиш масалаларига бағишланган мақолалар, суҳбатлар журнал саҳифасидан тез-тез ўрин олиб турипти. Бу борада 1988 йили нима нар мўлжалланган!

ЖАВОБ. Алоҳида қайда этиш керакки, адабий танқид бугунги кунда фақат адабиётчиларни эмас, кенг қизиқтирляпти. Журналда эълон қилинган «Мақтаб ва адабиёт» давра суҳбати, машҳур адиб Ч. Айтматов билан суҳбат ва бошқа бахсли мақолалар ҳақида ўқувчилардан келаятган мақтувлар шундан дарак беради. «Ижодхонада бир соат» рубрикаси остида эл севган қаламхонлар билан суҳбатлар бундан кейин ҳам давом этади. Уларда адибларнинг ижодий йўли ёритилибгина қолмай, бугунги адабий жараён ҳақида фикрлар ҳам ўртага ташланади. Келгуси йилда суҳбат доираси кенгайтирилади. Журнал Г. Маркес, Р. Ҳамзатов каби жаҳоншўмул адиблар, шунингдек, йирк санъаткор ва олимлар ижоди ҳақида ҳам ҳўқис қилишни режалаштирган. Шуниси қувончлики, бугунги китобхон фақат бадий асарни ўқибгина қолмайди, уша асарга берилган баҳога ҳам муносабат билдиради. Шунини ҳўқисиб олиб, «Шарқ юлдузи»да «Танқидни танқид» деген янги рубрика очилди. Асарлар ҳақидаги баҳоларга кенг иттибоқлар олмаси жалб этилади. Редакция «Бир асар баҳаси», «Драматург, театр, томшоҳини», «Шеърятда маҳорат», «Киссанлик муаммоси» деген чиқилар қилиш ниятида. Унд қилмишимиз, улар кўпчилигининг эътиборини тортади.

Азиз журналхонлар, адабиёт мухлислари! «Шарқ юлдузи»га обун бўлишни унутманг. Обун чекланмаган иқдорда қабул қилинади.

Восит Саъдулло драматургия соҳасида ҳам барақатли ижод қилди. Унинг «Янги тўй», «Йўлда» (С. Жўра билан ҳамкорликда ёзилган), «Хўросон юлдузи» сингари тьселари область театрларида мунтазам кўйилиб келди.

Восит Саъдулло ижодий фаолияти партия ва ҳўқиматимиз томонидеги муносиб тақдирланди. У «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган медали» билан ўнвонига сазовор бўлди ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ағлиги билан мукофотланди.

Шоир В. Саъдулло хотираси халқимиз қалбиде ҳаммаса сақланади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЕЗУВЧИ-БУЛ ҚИЛИНАДИ.

БАРЧА УЧУН ТУШУНАРЛИ

Самарқанд симпозиуми қатнашчиларидан махсус кўбюрингиз М. СОДИҚОВ кўнйдаги суҳбатларини ёзиб олд.

НАРАЙИН МЕНОН. Ҳиндистон миллий музика, рақс ва драмалар академияси раиси: — Ҳар бир халқнинг ўзига хос музика анъаналари мавжуд. Ҳатто юз йиллар аввал яратилган қадимий музикалар бугунги кунда ҳам кишиларга завқ берапти. Демак, у муаммалар санъат асари. Уни ўрганги таъдиқ қилиш фойдали иш. Менингча, музикани фақат иқкига бўлиш мумкин, яъни яхши ва ёмонга. Бунга ҳар ким ўз нуқтаи назаридан қарайди. Аввало тинглай билиш, сўнгра фарқлай олиш лозим. Бу масалада симпозиум бизга катта ёрдам беради. Чўнки кўплай классик ҳамда замонавий музикалар тинглаймиз, уларни ўрганаемиз. Масалан, Ҳинд ва ўзбек музикаларининг баъзи ўхшаш жиҳатлари бор. Бунинг сир-асрорларини ўрганишимиз керак. Жаҳон музикаси ҳақидаги «Музика тили», «Рақслар ва драмалар» каби илмий иттиборларда айрим мураккаб масалаларни ёритишга ҳаракат қилганамиз. Энг асосийси, бизлар бир-биримизнинг музикасини, санъатимизни тушунаемиз.

Ҳис қилаемиз. Шу жиҳатдан Самарқанд симпозиумидан кечисиз миннатдоримиз.

Изабелла БОЛАН, санъатшунослик доктори (Москва): — Республикангиз аэгу ишнини ўз зиммасига олган, Шарқ ва Ҳарб олимлари, ижроичилари иштирокиде таъдидан бу симпозиум ўзидифан Ўзбекистонда бўлаётгани йўқ. Анжуманда олимлар ўз илмларини таъдиқ қилиб, катта долзарб муаммоларни кўтариб чиқишмоқда.

Бугунги музика анъаналарида янги ҳаракат, янги кўринишлар бор. Симпозиумнинг фақат назарий эмас, амалий бааси ҳам янги йўналишга солинмоқда. Бу борада Урта Осиё республикаларида кўп ишлар қилинмоқда. Динқатта молик музика анъаналарини мавжудлиги кишини қувонтиради. Музика аввало жозибали, мазмунли бўлиши керак. Шу сабабли музика экологиясини жиддий ўрганиш ҳақида фикрлар билдириляпти. Бу барча халқлар миллий анъанавий музика санъатига тааллуқли. Анъаналарнинг барҳаётлиги кишилар қалбидан чуқур жой олгандадир.

Композиторларимиз тингловчиларга маъқул бўлади, бу музика асарлари яратиларли, уларнинг янги

РАВШАН ЮНУСОВ, санъатшунослик қандидати (Тошкент):

— Ҳар бир халқ ўз анъаналарини ўрганиб, ривожлантириб бориши шарт. Музикани ҳеч қачон унутмаслик керак. Анъанавий боғлиқларни композиторлар ўрганиб, халққа таништириб борсалар яхши бўлади.

Классик меросимиз бўлган мақомлар кенг дунюга чиқди. Бутун жаҳон бўйлаб янтрамоқда. Мақом тарихини ўрганиш мақсадида илмий мақолалар, китоблар ёзилди. Демак, бой тарихий меросга эғамиз. 1972 йили Тошкент Давлат консерваториясида Шарқ факультети очилган эди. Шундан бери бу факультетни турли миллат фарсандлари битириб чиқдилар. Улар Шарқ халқлари музика маданияти анъаналарини ўрганоқдалар. Масалан, ГДРдан Ангелика Юнг, АҚШдан Теодор Левин яхшигина мутахассис бўлиб етишганлар.

Ўзбек музика меросини қиссий ўрганиш жиддий муаммолардан бири бўлиб қолимоқда. Бунга эътиборни қаратиш лозим.

Симпозиум гарчи қисқа кунларда ўтган бўлса-да, биз учун мактаб вазирасини ўтади.

Жадаллаштириш масаласи ҳам ижода ўзига хос йўлдан бориши табиий. Жадаллаштириш — «бозори чақон» мавзуда шовша-пиша асар ёзиш ва бундай асарни эълон қилиш дегани эмас. Бадий асар — тирик вужуддек гап. Чала турган бола эса маъруҳ бўлади. Аммо дунёга келган яхши асарни «тоғи» борица тезроқ ўқувчига етказиш керак. Журналнинг бу борада

ЖАВОБ. Танқид ва адабиётшунослик проблемалари, адабиёт ўқитиш масалаларига бағишланган мақолалар, суҳбатлар журнал саҳифасидан тез-тез ўрин олиб турипти. Бу борада 1988 йили нима нар мўлжалланган!

ЖАВОБ. Алоҳида қайда этиш керакки, адабий танқид бугунги кунда фақат адабиётчиларни эмас, кенг қизиқтирляпти. Журналда эълон қилинган «Мақтаб ва адабиёт» давра суҳбати, машҳур адиб Ч. Айтматов билан суҳбат ва бошқа бахсли мақолалар ҳақида ўқувчилардан келаятган мақтувлар шундан дарак беради. «Ижодхонада бир соат» рубрикаси остида эл севган қаламхонлар билан суҳбатлар бундан кейин ҳам давом этади. Уларда адибларнинг ижодий йўли ёритилибгина қолмай, бугунги адабий жараён ҳақида фикрлар ҳам ўртага ташланади. Келгуси йилда суҳбат доираси кенгайтирилади. Журнал Г. Маркес, Р. Ҳамзатов каби жаҳоншўмул адиблар, шунингдек, йирк санъаткор ва олимлар ижоди ҳақида ҳам ҳўқис қилишни режалаштирган. Шуниси қувончлики, бугунги китобхон фақат бадий асарни ўқибгина қолмайди, уша асарга берилган баҳога ҳам муносабат билдиради. Шунини ҳўқисиб олиб, «Шарқ юлдузи»да «Танқидни танқид» деген янги рубрика очилди. Асарлар ҳақидаги баҳоларга кенг иттибоқлар олмаси жалб этилади. Редакция «Бир асар баҳаси», «Драматург, театр, томшоҳини», «Шеърятда маҳорат», «Киссанлик муаммоси» деген чиқилар қилиш ниятида. Унд қилмишимиз, улар кўпчилигининг эътиборини тортади.

Азиз журналхонлар, адабиёт мухлислари! «Шарқ юлдузи»га обун бўлишни унутманг. Обун чекланмаган иқдорда қабул қилинади.

Восит Саъдулло драматургия соҳасида ҳам барақатли ижод қилди. Унинг «Янги тўй», «Йўлда» (С. Жўра билан ҳамкорликда ёзилган), «Хўросон юлдузи» сингари тьселари область театрларида мунтазам кўйилиб келди.

Восит Саъдулло ижодий фаолияти партия ва ҳўқиматимиз томонидеги муносиб тақдирланди. У «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган медали» билан ўнвонига сазовор бўлди ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ағлиги билан мукофотланди.

Шоир В. Саъдулло хотираси халқимиз қалбиде ҳаммаса сақланади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЕЗУВЧИ-БУЛ ҚИЛИНАДИ.

Восит Саъдулло драматургия соҳасида ҳам барақатли ижод қилди. Унинг «Янги тўй», «Йўлда» (С. Жўра билан ҳамкорликда ёзилган), «Хўросон юлдузи» сингари тьселари область театрларида мунтазам кўйилиб келди.

Восит Саъдулло ижодий фаолияти партия ва ҳўқиматимиз томонидеги муносиб тақдирланди. У «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган медали» билан ўнвонига сазовор бўлди ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ағлиги билан мукофотланди.

Шоир В. Саъдулло хотираси халқимиз қалбиде ҳаммаса сақланади.

ҚУТЛАЙМИЗ!

ХОМИЛ ЕҚУБОВ — 80 ЕШДА

Ҳурматли Ҳомил Исмолович

80, адабий танқидчилик фаолиятини 60 йил тўлиши муносабати билан чин дилдан табриқлайди.

Сизни бадий асарга, ёзувчи ижодиға холисона ва илмий-назарий жиҳатдан тўғри баҳо бера билиш намуналари бўлиб қолган «Уйғун ижодиёти», «Ғафур Ғўлом ижодиёти», «Ҳамид Олимжоннинг ижодий йўли» каби дастлабки мазмундор илмий мақолаларингиздан «Ғафур Ғўлом ижоди», «Урушгача бўлган беш йилликлар даврида ўзбек адабиёти», «Ойбек ижоди» ва бошқа монографик тадиқотларингиз ва икки томлик «Сайланма» каби танланган асарларингизгача — ҳаммаси ўзбек совет адабиётшунослик фанининг шаклланиши ва тараққийига, бадий адабиётимиз ва адабий танқидчилигимизнинг равнақ топишига катта ҳисса бўлиб қўшилди.

Икки томлик «Ўзбек совет адабиёти тарихи очерки»,

«УСТА ВА МАРГАРИТА»

ЎЗБЕК ТИЛИДА

Таниқли совет ёзувчиси Михаил Булгаковнинг «Уста ва Маргарита» асари кўпмиллатли совет адабиётининг энг яхши романларидан биридир. У китобхонларнинг севишли асари. Шу бос бос роман асосида спектаклар яратилган.

Ана шу роман яқинда ўзбек тилида нашр этилди. Ўзбекистон ЛКММ Марказий Комитетининг «Еш бурдига» нашриёти чоп этган бу китобни моҳир таржимон Қодир Мирмуҳамедов таржима қилган. Асарга атоқли совет ёзувчиси Константин Симонов сўзбоши ёзган. Сўнгра

Михаил Булгаков

УСТА ВА МАРГАРИТА

сўз муаллифи — Ҳамза мукофоти лауреати Темур Пулатов, Рассом Э. Кингай китобни безаган.

Марказий нашрларда

«ЛИТЕРАТУРНОЕ ОБОЗРЕНИЕ»

Журналнинг «Мунозара клуби» рубрикаси остида «Ҳўзирги замон насри: тараққий йўллари» мавзуда анкета-баҳс ўтказилмоқда. «Лўзинг шу йил!» ёсонда мазкур анкетата ўзбек тадиқчилари ҳам жавоб берганлар. Пирмат Шермухамедов «Тарих текширишдан ўтказган» сарлавҳа мақоласида Урта Осиё насри-

«ПИОНЕРСКАЯ ПРАВДА»

Бутуниттоқ пионерларнинг газетиси хайрли иш бошляди. Редакция СССР халқларининг болалар ўйинларининг «Халқ ўйинлари» рубрикаси остида оммалаштирмоқда. Жумладан, «Пионерска правда»нинг шу йили 88-сониде ўзбек болалар ўйини «Бургут ва бургутча» ҳақида ҳўқис қилинади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЕЗУВЧИЛАР СОЮЗИ ПРАВЛЕНИЕСИ ПРЕЗИДИУМИ

Газета коллективни ҳам билдирган тьялақларга қўшилди.

Иброҳим Раҳим донлад қилди.

Адибнинг 85 йиллигига бағишланган юбилей кўнларида С. Борондин бюстини Самарқанддаги ёзувчи номига қўйилган 50-мактабга тошириш маросими ҳам бўлиб ўтди. Бу маросимда ижодкорлардан И. Раҳим, В. Осқоқий, Р. Борондина, Р. Фарҳодий, Г. Резинковский ва С. Борондин уй-музейининг директори Г. Панфилов қатнашдилар.

ТАСС фотохроникаси

СУРАТЛАРДА: музикашуносларнинг Самарқандда бўлиб ўтган III халқаро симпозиуми қатнашчилари.

Ф. АЛИЕВ фотолари

МЕМОРИАЛ УЧУН КОНКУРС

Ўзбекистон ССР Архитекторлар союзида Фарғона областининг Ҳамзаобод посёлкасидаги Ҳамза Ҳанымзода Нисёй мемориал комплекси бадий-архитектура ечимини учун ўтказилган буюртма-конкурсга тақдим этилган асарлар жамоатчилик томонидан муҳокама этилди. Конкурсада УЗНИИПград-стройтельство, УЗНИИП-реставрация лойиҳа институтлари, Фарғона область ижроия комитетининг кўрилинми ва архитектура бўлими ва Беруний номидаги Тошкент Политехника институтининг архитектура факультети қатнашди. Конкурс Фарғона шаҳрида яқунлағди.

СЕРГЕЙ ТАТУР — 50 ЕШДА

Қадрли Сергей Петрович Узбекистон ССР Езувчи

лар союзи правлениеси президиуми Сизни, талантли ёзувчи ва публицистини эллик ешга тулишингиз муносабати билан чин дилдан табриқлайди.

Сизнинг адабий фаолиятингиз 60-йиллардан бошланади. 1971 йилда «Звезда Востока» журналида Сизнинг «Тяньшан чўқилари» номли кссангиз чоп этилди. Шундан кейин журнал саҳифаларида «Битта кутеда», «Сеннинг тарази палла» повестларингиз, «Кўйиш», «Ўз ўзини билан юзма-юз» романиларингиз пайдо бўлди. Улар кейинчалик алоҳида китоб ҳолида чоп этилди.

Ижодингизни белгилоччи жиҳатлардан бири шуки, Сиз умумжамятга хос катта мазкурлар, замонавий, ўткир,

АНДИЖОНДА АДИБ ЮБИЛЕИ

Андижон областиде Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Абдулла Қаҳҳор таваллудининг 80 йиллигига бағишлаб ёзувчи, шоир ва танқидчилар адабий уршувлар ўтказдилар. Уршувларда ижодкорлардан Умарали Норматов, Уткир Ҳошимов, Мирза Кенжабобоев,

Ортиқбой Абдуллаев, Турсунбой Соқидова, Қамчибек Кенди широк эгдилар. Андижон Давлат педагогика институти, Андижон Давлат Тиллар педагогика институти, И. Зийёев номидаги медицина билим юрти ва Избоскан районидеги Ленин номидаги колхозда

ЎЗУВЧИ ХОТИРАСИ

Бир қанча тарихий романлар автори, таниқли ёзувчи Сергей Борондин ярим асрлик ижодий фаолиятининг яримини Урта Осиё, Ўзбекистон билан боғлади. Унинг ижодий мероси кенг тадиқ қилинмоқда. Адиб юбилейи муносабати билан яқинда «ЎзФА Тил ва адабиёт институти»да хотира нечаси бўлиб ўтди.

ЎЗУВЧИ ХОТИРАСИ

Унда ижодкорни яхши билган дўстлари, сафдошлари ва шоирларидан В. Осқоқий, О. Екубов, Тамарахоним, Л. Қўзюмов, А. Бендер, П. Шермухамедов, Р. Фарҳодий ва бошқалар қатнашдилар. Сергей Борондин ҳаёти ва ижоди тўғрисида Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси

Эрталаб ишга отланар экансиз, кўйинча кайфияти...

— Бувинок, мен ҳам сиз қатори! Хадеганда автобус эшиги...

насини деразага тираб ўтирган ва маза қилиб кетаётган тенгкурларга ҳавасингиз кел...

гарет кашандалари ва бир лешик атир-уани кўрдим...

ҳам — ботир» романини ўқиб ётган эди, кўчқордай ўғил туриб берди!

— И-е, шундай итти-я, нега энди? — Э, нега буларди, кейинги пайларда...

Уйланмоқчи бўлиб юрган йилги уйланиган ўртоқдан эр-хотинлик қандай бўлиши...

Бир чол билан кампир стол атрофида ўтиришарди. Чол журнал ўқир, кампир пайпоқ тўқирди...

Махмуд БУРОНОВ ХАНГОМА

ТОНГГИ РЕПОРТАЖ

— Қани, тез билет олинглар! — Абонемент ҳам бори! — Виздон борми сизларда!

деқ ўзига тортади. Чамаси, улар гапирётгани йўл, сўзларнинг ўзи уларнинг...

Абгор бўлган кайфият билан ўзинингиз фасонга соламан деб роса уйнайсиз.

УКРАИН ХАНДАЛАРИ

— Алло! «Хизмат — беминаут» бюросини? Илиммос, бизникига электрик юборсангиз...

Уч оғайни учрашиб қолди, у ёқ-буёқдан гаплаша кетти:

— Менинг хотиним, — деди бири, — туғишдан аввал «Майдонда якка ботир

ЭНДИ ЁЗМАЙМАН

Энди Ёзмайман, ҳа, Ёзмайман! Бир ҳафта бурун ўқис дилимда ноҳўқ кўйган жала...

Ҳа, ўша қилтириш, шамол турса, учириб юборадиган, калтакасак нухса галстук...

Бу сўзлар негадир кўнглимга ўтиришмади. Шарпта ўчириб, бошқа сарлаҳқа...

САРТАРОШЛИК

Ўтиришбодими» деб газеталарни varaқлай бошладим. Ана, сарлаҳқа ҳам топилиди...

Бу сўзлар негадир кўнглимга ўтиришмади. Шарпта ўчириб, бошқа сарлаҳқа...

Гарчи ўзи билан суҳбат қурмаган бўлсам-да қотириб мақтадим. Ҳўқиса, роса дуо

УКРАИН ТИЛИДАН ШУҲРАТ ШОРАҲМЕДОВ ТАРЖИМАСИ

— Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

— Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

— Эҳтир бўл, ўғлим, — деди кампир тегишган бўлиб, — ҳаётим страхования қилинмаган!

«Эшикни ёп!» деган қичқирлар остида кампирга жавоб қайтарасиз:

Анвар ОБИДЖОН ТЕМИР-ТЕРСАКЛАР БАҲСИ

1. ТРАМВАЙНИНГ АХЛОҚ-ОДОБ ҲАҚИДАГИ МАЪРУЗАСИ

Шарму ҳаё бор эди олдин: Извош келса, Файтонча четлар. Яқиндаям Мотоциклдан Уяларди Веселоспеллар.

Гоҳи «Лада» турмас ваъдада, Дер: «Атрофда БелАЗ»лар юзта».

Гоҳ айбон фақат «Лада»га Агардиршга «БелАЗ» ҳам уста. Ҳа, ахлоқни босаётин занг, Чикшиолмас Кема Кўл билан.

Бир хотинбоз Паровоз, қаранг, Ажрашмоқчи Темирйўл билан. Шаҳар-ку, деб тишга боссак тиш, Кишлоқдаям тартиб брадкдир.

Чигит эрмай учиб кетганмиш Самолётга ошиқ Трактор. Бу борада говлади хато, Уз вақтида бермадик барҳам.

Мен... ишончини йўқотдим ҳатто Сударб юрган Вагонимга ҳам... 2. ТРОЛЛЕЙБУСНИНГ МУЗОКАЛАДА АЙТГАНЛАРИ

Овозим паст... Ҳазинроқ нутқим... Гап кепқолди... Бир сўзлайин, ҳай...

Ахлоқ-одоб ҳаётда муҳим, Тўғри айтиди ўртоқ Трамвай. Фақат... қиттак эътирозим бор, Лой сачратди деган гап-сўзи...

«Жигули»хон... энди бизга ёр, Лойни ювиб ётибди ўзи. Лекин «КамАЗ», Мопед ва Кран Ҳақидаги гаплар ўринли.

Айниқса шу Трактор деган — Хумпар ноёб металл кўринди. Тракторки, учдим, демак, Интизомга торгтан у чизик.

Бундан чиқди, тозамас юрак, Бундан чиқди, мотори бузуқ. Кўп ичади... бузулган нарса, Мой исрофи эмас янгилик.

На рўзгорда, на ишда дуруст Бирон банги, биронта алқаш. Тракторнинг шундан шашти суст, Оилавий фикриям чалқаш.

Ишни чала ташлаб у безот Дом-дараксиз юргани ёмон. Энг ёмони — ўша Самолёт

Қай юртники? Бу ҳали гумон. Бир Трактор уса учар деб Ахлоқдилар жим турсак четда, Вагонларин хотинга бериб Сузиб кетар Паровоз эрта.

Охирида айттайин шунки: Ушлаш керак ахлоқни қаттиқ. Якка ҳолда севиш, учиниши Қилсакмикан ҳозирча таъқиқ?

3. МЕТРО ПОЕЗДИ ДЕИДИ: Мажлис давомида уч ўртоқ Савол берди Ёзма равишда. Ниғилишни очганимдаёқ Тушган эдим шундан ташвишга.

Бу саволлар олдатадигдек Қитмирона ҳамда беимзо. Лек биламиз қайси гилдирак Қолдиришни қай тахлит имло.

Мана ўша биринчи савол: «Нотик Трамвайнинг ўзи ким? Беш Вагонни бузса ҳам бу чол, Қўллар ҳамон тепадаги Сим».

Иккинчиси: «Кимки беҳавас, Мардлар билан бордир не иши? Троллейбус ўзи учолмас, Учса, чатоқ тугар кўниши».

Сўнги савол: «Кандикда туриб, Тоқай олам ҳақда сўйлайсиз Ва қандилили лаҳмда юриб, Қўёшли йўл шу деб ўйлайсиз?»

Мана ахлоқ... бугунча... пока... Утилга хос омиллик, кўрлик. Сифати паст учта мурт гайка Агрегатга қилмоқчи зўрлик.

Буларга эрк берилса пича, Шу Пульгтаям тумшук суқади. Сўнгра Супер Бункер бўйича Авария келиб чиқади.

Академик Экскаватор Зўр янгилек айтганда фанда: «Ташқи тезоблиги бор мотор Паралелдир ички душманга».

Жадаллиги бўлса бўлсин кам, Йўли аниқ дўст керак бизга. Таянамиз бундан кейин ҳам Трамвайга, Троллейбусга!

Саримсоқ еганлару, си-

мизда, умримизни носвой билан ўтказиб. Бир кунни денг, магазинда одам тирибанд. Қўза пиё...

Шу-шу мухбирликка бўлган қизиқиш учунлири борган сари алапта олаверди. Кечаси уйкум қолиб кетади. Илҳом келдими, деб кутаман.

Гўё Шоди Қалам дунёдаги ҳамма нарсани ёзиб тутатгандек. Бир кун... Э, қойилман! Қалламга қойилман! Эскилар зал гапиршганда, ҳам...

Мақоладамизда Ризвон холини ҳамма хурмат қилади. У киши жонқур фолбин. Ҳар кунни уяларига турли касбади одамлар ташириб буорадилар. Эчки, хўро, олаўчқорлар билан рағбатлангир боришади.

Жонқур фолбиннинг келгуси режалари янада юксак: «Дардидил одамлар қанчалик кўпайса ҳам даволаёйлараман. Ўз билимимни ошираман: ҳам фол очаман, ҳам кинна соламан», — дейди тириб-тинчимас фолбин Ризвон хола...

Гарчи ўзи билан суҳбат қурмаган бўлсам-да қотириб мақтадим. Ҳўқиса, роса дуо

Абулла АИЗОВ

Рассом Ҳ. СОДИҚОВ

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

«Тўққиз юз миллион йилдан кейин! Нима, қулоғинг нарми?! — Вой, хартугул-эй! Мен «Тўққиз миллион йилдан кейин», деб эшитибман.

Боши бешинча бетда

онла, фарзандлар олдидаги бурчларини унуттишди. Алимбойнинг-ку, фелъ-атвори маълум эди. Икки марта уялишга қурби етган одам қизининг соғлигини ўйламади. Гулбуви-чи? Мехри қаттиқ она экан. Ўша кетганча қайтиб қорасини кўрсатмади. Фарзандларини соғинмади. Тўрт йил мобайнида бирор марта ҳам улардан хабар олмади.

Беваликда кетган икки йиллик умри унга сабоқ бўлмади.

Алимбойнинг хонадонига қора кўнглида одамларга, ҳаётга минг бир адоват ҳусумат билан кириб келди. Виждонд, софиди кишилар уни инсофта қақиришди. Ён қўшилардан Галина Макарцева, Рамила Назирова, Тожибой Ҳасанов Адолат келтак еб, ўз-қўзлари қашқа бўлганини, ахлатлар орасидан емиш ахтариб юрганини кўрганда чидашолмади. Мунавварга қаттиқ тибух беришди. Аммо у қулоқ солмади. Ҳар сафар ҳам унинг касаллигини пеш қилди. Доктора кўрсатини ёки эитхонга топиширини маслаҳат беришганда эса яна осмондан келди. «Улдираманми, куйдираманми, ўзим биламан, ишларинг бўлмасин», деб улар...

ВАҲШИЙЛИК ҚУРБОНИ

ни ҳақоратлашдан ҳам тоймади. Яқинда Тошкент область сундинг аъзоси Сотиводий Ботиралдиев — расилчидаги суд ҳайъати ушбу жиноий ишни кўриб чиқди. Мунаввар вояга елмаган болалари борлиги ҳисобга олиниб, 12 йиллик қамоқ жазосига ҳукм қилинди.

ХУП, КОТИЛ-КУ, ҚИЛ-ЖАЗОЛАНДИ. Аммо кишини бошқа бир нарсга ташвишландиради. Халқимизда бола кулса — дунё яшайди, йилгаса — жаҳол титрайди, деган гап бор. Бордию, уни наسدдан қийнаб ўлдиршасанчи? Эл-юрт нега жим қараб...

турлади? Мен бу гапни «Партия XX съезди» колхозни аҳлига қарата айтганиман. Кўпни кўрган, турмуш заҳматини чеккан кекалар бу оилани мижорларини сезмаган мидилар? Қишлоқ эиёлилари раҳбарлар-чи? Улар ҳам Адолатнинг аҳволидан беҳабармидилар? Бундай бўлишга асло ишонарман. Чунки қишлоқ шароитида ҳар қандай гап-сўз ҳам тез тарқайди. Кимнинг қандайдиги яқин билниб туради. Ҳамма бало шунданки, қишлоқ аҳли нофурин юз-хотирчиликка боришган. Оч қорини — титч қулогим, деган аски ақидига амал қилишган. Алимбой ишлайдиган кол...

лектив мутасаддилари ҳам шундай йўл тутишган. Ҳолбуки, ўтган йили кунда бир группа ишчилар пункт мудири Ш. Обидовга бу ҳақда мурожаат қилишганди. Аммо у шикоятни атрофияча текшириб, муҳожима қилиш ўрнига номинганга йилгисиз ўтказди. Алимбойга хотинига Адолатни қийнамаслигини айтиб қўйиб тайинланди, холос. Қишлоқ врачлари ҳам қизалоқнинг касаллиги билан қийнамадилар.

Амаблаларис шундаки, фомеадан кейин Мунавварни хилоя қилувчилар ҳам топилиб қолди. Қимсан, область Советининг депутаты Баҳринисо Сатторовва 11-бригада...

аъзолари номидан Мунаввар меҳнатга, илгор колхозни деган мазмунда тергов ортиганига илобий характеристика ёзиб берди. Бу билан у нимани таъйинламоқчи эди? Улар ўлди, тирикларни ўйлайлик, демократияди? Бу нима? Кўнгли-чанликми, юз-хотирчиликми?

Ҳомийлардан яна бири «Коминтерн» қишлоқ касал-хонасининг терапевти Рўзимат Анорқулов бўлди. «ТотМини» битирган бу йилги «бешлаганига» эиндигина беш ой тулганди. Ҳали тажрибаси, малакаси етарли эмасди. Шунга қарамай, район марказий касалхонаси маъмурияти вақтинча уни...

отпускуга чиққан беш врач

Мухамедов ўрнига тайинланди. Еш шифокор ўзига билдирилган ишончини оқламади. Оқламадигина эмас, кекагини билан бемор устозларининг ўғитига, Гиппократ қасамига хиёнат қилди. Мунавварнинг қариндоши Раҳим Тўйчиев 21 январь кунни «Йилнинг йилқили ўлди», деб ҳузурига келганда оғир бемор борлигини баҳона қилиб, мурдан текширмади. СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг 1984 йил 19 ноябрда қабул қилинган 1300-рақамли буйруғини қўлоқ равишда бузди. Марҳум куёвчиқ касаллиги туфайли ўлди, деб қишиш учун справка ёзиб берди. «Ленинбой» қишлоқ Совети ходимлари ҳам бепарволикка йўл қўйдилар. Врачнинг справкаси асосида Адолатнинг ўлимини қайт этиб қўя қолишди. Яқини...

ҳамки, «Кўкорол» совхозида

яшовчи Хоний Мўминова дафи маросимига ўз вақтида етиб келган экан. Бордию, у неварасининг дидорини сўнги бор кўриб қолиш учун мурда ётган уйга кирмаганида, қонгаш жасадини кўриб эртасигаёқ район прокуратурасига мурожаат қилмаганида ҳам жиноят оқилмай қолиши ҳам эҳтимолдан холи эмасди.

Н УРИНИВ ТУРИБДИ

КИ, жажжи Адолат фақатгина Мунавварнинг қийноқлардан ўтгани йўқ. У айни вақтда боланинг улоқидан кўримаган ота-онаси, қариндош-уруғлари, би-атрофияда одамлар локдайлдининг ҳам қурбони бўлди. Бунинг учун улар эл-юрт, виждонлари олдида жавоб беришлари шарт. Абдуваби ҲАЙДАРОВ

ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ БАХОСИ 10 ТИНИН «ЛИТЕРАТУРА И ИСКУССТВО УЗБЕКИСТАНА» Издается на узбекском языке

ЎЗБЕК ИСТОНИ АДАБИЕТИ ВА САНЪАТИ Орган Союза писателей Узбекской ССР и Министерства культуры Узбекской ССР Редакцияга келган кўлёзма ва суратлар авторларига қайтарилмайди. Ҳўқоқлар уч интервалда 14 бет, очерк ва мақолалар 12 бетдан ошмаслиги керак.

Бош редактор: Одила ЕҚУБОВ Редакция: Улмас АКРАМОВА, Рамз БОБОЖОН, Мирсодиқ ТОЖИЕВ, Анвар МУҲАММАД-ЖОНОВ, Асқад МУХТОР, Абдулла ОРИПОВ, Жавлон УМАРБЕКОВ, Сора ЭШОНТЎРАЕВА, Л